

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy -nimisestä osakeyhtiöstä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi lait Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy -nimisestä osakeyhtiöstä sekä Teknologian tutkimuskeskus VTT:n ja Mittatekniikan keskuksen muuttamisesta osakeyhtiöksi.

Nykyiset Mittatekniikan keskukselta sekä Teknologian tutkimuskeskus VTT:stä annetut lait kumottaisiin. Laissa teknologian tutkimuskeskus VTT Oy -nimisestä osakeyhtiöstä olisivat säännökset osakeyhtiön tarkoituksesta, asemasta, tehtävistä, taloudellisista toimintaperiaatteista, rahoituksesta ja tiedonantovelvollisuudesta sekä voimaantulosta.

Valtioneuvosto oikeutettaisiin luovuttamaan Mittatekniikan keskuksen ja Teknologian tutkimuskeskus VTT:n hallinnassa oleva omaisuus ja toiminta perustettavalle osakeyhtiölle. Luovutusvaltuus ei koskisi mittatekniikan keskuksen akkreditointiyksikköä, joka siirrettäisiin osaksi Turvallisuus- ja kemikaalivirastoa. Mittatekniikan keskuksen ja Teknologian tutkimuskeskus VTT:n henkilöstö siirtyisi osakeyhtiön palvelukseen.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan säädettäväksi Mittatekniikan keskuksen -akkreditointi-

yksikön siirtoa koskevat muutokset Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta annettuun lakiin sekä vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyyden toteamisesta annettuun lakiin. Lisäksi esityksessä ehdotetaan tehtäväksi tarvittavat muutokset mittayksiköistä ja mittanormaalijärjestelmästä annettuun lakiin, geenitekniikkalakiin sekä valtion teknillisen tutkimuskeskuksen osakkuusyritysten kehittämiseen ja hallinnointiin liittyvien toimintojen yhtiöittämisestä annettuun lakiin.

Esityksen tavoitteena on edistää työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tutkimuksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta sekä tehtävien hoidon toiminnallista tehokkuutta valtioneuvoston tutkimuslaitoksia ja tutkimusrahoituksen kokonaisuudistusta koskevan periaatepäätöksen mukaisesti. Esitys liittyy valtion vuoden 2014 ensimmäiseen lisätalousarvioesitykseen sekä vuoden 2015 talousarvioesitykseen.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
YLEISPERUSTELUT	4
1 JOHDANTO.....	4
2 NYKYTILA	4
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö	4
Teknologian tutkimuskeskus VTT	4
Mittatekniikan keskus	5
Mittatekniikan keskuksen akkreditointiyksikkö	6
2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö.....	7
Innovaatio toiminnan kansainvälinen kehitys	7
Kansainvälinen vertailu	7
<i>Ruotsi</i>	7
<i>Norja</i>	7
<i>Tanska</i>	8
<i>Saksa</i>	8
<i>Hollanti</i>	8
EU:n lainsäädäntö	9
<i>Valtiontuki</i>	9
<i>Akkreditointi</i>	9
2.3 Nykytilan arviointi.....	9
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	11
3.1 Tavoitteet	11
3.2 Keskeiset ehdotukset	11
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	11
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	11
Osakeyhtiön perustaminen	11
Omaisuus	12
Osakeyhtiön verokohtelu	12
Vaikutukset valtion talouteen	13
Vaikutukset liiketoimintaan	13
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan	14
4.3 Omistajaohjaus sekä elinkeino- ja innovaatiopoliittinen ohjaus.....	14
4.4 Kilpailupoliittiset vaikutukset.....	14
VTT:n ja MIKESin rooli tutkimuslaitoskentässä.....	15
VTT:n toimintojen organisoiminen	15
Valtiontuki	16
4.5 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	16
4.6 Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset.....	17
5 ASIAN VALMISTELU	17
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	17
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen	18
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ	19
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	19
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	19
1.1 Laki Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy -nimisestä osakeyhtiöstä	19
1.2 Laki Teknologian tutkimuskeskus VTT:n ja Mittatekniikan keskuksen muuttamisesta osakeyhtiöksi	21

1.3	Laki Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta annetun lain muuttamisesta.....	22
1.4	Laki vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyyden toteamisesta annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta.....	24
1.5	Laki mittayksiköistä ja mittanormaalijärjestelmästä annetun lain muuttamisesta.....	24
1.6	Laki geenitekniikkalain muuttamisesta	24
1.7	Laki Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen osakkuusyritysten kehittämiseen ja hallinnointiin liittyvien toimintojen yhtiöittämisestä annetun lain 6 §:n kumoamisesta	25
2	TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET.....	25
3	VOIMAANTULO.....	25
4	SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	26
	LAKIEHDOTUKSET	27
	1. Laki Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy -nimisestä osakeyhtiöstä	27
	2. Laki Teknologian tutkimuskeskus VTT:n ja Mittatekniikan keskuksen muuttamisesta osakeyhtiöksi	29
	3. Laki Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta annetun lain muuttamisesta	31
	4. Laki vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyyden toteamisesta annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta.....	33
	5. Laki mittayksiköistä ja mittanormaalijärjestelmästä annetun lain muuttamisesta	34
	6. Laki geenitekniikkalain muuttamisesta.....	36
	7. Laki Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen osakkuusyritysten kehittämiseen ja hallinnointiin liittyvien toimintojen yhtiöittämisestä annetun lain 6 § kumoamisesta.....	37
	LIITTEET.....	38
	RINNAKKAISTEKSTIT	38
	3. Laki Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta annetun lain muuttamisesta	38
	4. Laki vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyyden toteamisesta annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta.....	41
	5. Laki mittayksiköistä ja mittanormaalijärjestelmästä annetun lain muuttamisesta	42
	6. Laki geenitekniikkalain muuttamisesta.....	46

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelman mukaan valtion sektoritutkimuslaitokset kootaan suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Valtioneuvosto on tehnyt 5 päivänä syyskuuta 2013 periaatepäätöksen valtion tutkimuslaitosten ja tutkimusrahoituksen kokonaisuudistukseksi, jolla parannetaan suomalaisen tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän kykyä toimia nopeasti muuttuvissa olosuhteissa sekä tehostetaan nykyisten resurssien käyttöä. Uudistuksen tavoitteena on, että tutkimus toimii yhteiskunnan kehittämisen ja päätöksenteon strategisena resurssina.

Periaatepäätöksen mukaan Teknologian tutkimuskeskus VTT (jäljempänä *VTT*) ja Mittatekniikan keskus (jäljempänä *MIKES*) yhdistetään. VTT:stä ja MIKESistä muodostuva uusi yksikkö yhtiöitetään.

Mittatekniikan keskuksen akkreditointiyksikkö (Finnish Accreditation Service, FINAS) (jäljempänä *FINAS*) toimittaa palveluja mm. VTT:lle. Akkreditointielimen toiminnalle tulee taata objektiivisuus ja puolueettomuus, eikä se voi olla osa yhtiötä, jolle se toimittaa palveluitaan. Yhdistäminen edellyttää FINASin uudelleensijoittamista syntyvään uuden yksikön ulkopuolelle osaksi Turvallisuus- ja kemikaalivirastoa (jäljempänä *Tukes*).

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Teknologian tutkimuskeskus VTT

Teknologian tutkimuskeskus VTT on vuonna 1942 perustettu työ- ja elinkeinoministeriön alainen tutkimuslaitos, josta säädetään Teknologian tutkimuskeskus VTT:stä annetussa laissa (953/2010) ja asetuksessa (1012/2010). VTT:stä säädetyn lain ja asetuksen lisäksi VTT:stä on määräyksiä geenitekniikkalaissa (847/2004), arkistoasetuksessa (1290/1987), ympäristönsuojeluasetuksessa (1792/2009), ilmansuojeluasetuksessa

(716/1982), jäteasetuksessa (179/2012), valtioneuvoston asetuksessa laivanrakennuksen innovaatioihin myönnettävästä valtionavustuksesta (520/2012), valtion virkaehtosopimusasetuksessa (1203/1987) sekä valtioneuvoston asetuksessa työ- ja elinkeinoministeriöstä (1570/2011).

VTT:n toiminnan tavoitteena on luoda kansainvälisesti korkeatasoista tieteellistä ja teknistä taloudellista tietoa ja osaamista sekä tuottaa teknologiaa ja innovaatioita elinkeinoelämän ja muun yhteiskunnan tarpeisiin. Toiminnallaan VTT edistää yritysten teknologista ja taloudellista kilpailukykyä ja tukee yhteiskuntapolitiikan suunnittelua ja toimeenpanoa.

Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi VTT suorittaa tutkimusta ja maksullista palvelutoimintaa eri teknologia- ja toimialoilla, kaupallistaa tutkimustuloksia, tuottaa teknologian kehittämiseen ja hyödyntämiseen liittyviä asiantuntijapalveluita ja suorittaa vaatimustenmukaisuuden arviointia. VTT huolehtii osasta sille määritetyistä tehtävistä omistajaohjaamalla asianomaisia tehtäviä suorittavia osakeyhtiöitä.

VTT on nettobudjetoitu ja sen vuoden 2013 bruttomenot olivat 284,6 miljoonaa euroa, joista 91,5 miljoonaa euroa (32 %) katettiin valtion talousarviossa osoitetulla toimintamenomäärärahalta.

VTT:n yhteisrahoitteisen ja maksullisen toiminnan tuotot olivat 189,6 miljoonaa euroa, joista kansainvälisten tuottojen osuus oli 52,5 miljoonaa euroa (28 %). Toimintamenomäärärahojen ulkopuolinen kotimainen julkinen rahoitus tuli pääosin Tekesiltä (58,2 miljoonaa euroa) ja ulkomainen julkinen rahoitus pääosin EU:lta (30,7 miljoonaa euroa). VTT:n maksullisen toiminnan tuotot vuonna 2013 olivat 77,9 miljoonaa euroa.

Henkilöstöä VTT:llä oli vuoden 2013 lopussa 2 644 ja sen omistajaohjaamissa yhtiöissä 319.

Valtio rahoittaa VTT:n strategista tutkimusta valtion talousarviosta. VTT:n operatiivisessa toiminnassa ja kirjanpidossa pidetään strateginen perustutkimus (ei-taloudellinen

toiminta) erillään asiakasrahoitteisista toimeksiantotutkimuksista, jotka ovat markkinaehtoisia tutkimuspalveluita (taloudellinen toiminta). VTT:n ei-taloudellinen toiminta koostuu oma- ja yhteisrahoitteisesta tutkimustoiminnasta, teknologian lisensoinnista sekä uusien yritysten synnyttämisestä. VTT tuottaa palveluita sekä kotimaisille että kansainvälisille asiakkaille. VTT toimii julkisissa tutkimus- ja kehittämishankkeissa yhteistyössä sekä kotimaisten että kansainvälisten yliopistojen ja tutkimuslaitosten kanssa.

VTT:n toiminnan päämarkkina-alueena on Suomi ja EU. Lisäksi VTT toimii strategian mukaisesti valituilla muilla markkina-alueilla kuten USA, Brasilia sekä Etelä-Korea. VTT on mukana Team Finland -toiminnassa.

VTT:n maksullisessa toiminnassa syntyvä ylijäämä ohjataan VTT:n omaan tutkimustoimintaan, osaamisen kehittämiseen ja tutkimustulosten levittämiseen. Valtion talousarviorahoitus on edellytys sille, että VTT voi jatkossakin toimia tutkimuksellista vaikuttavuutta tuottavana valtion tutkimuslaitoksena.

Teknologian tutkimuskeskus VTT:stä annetussa laissa VTT:lle on annettu valtuus huolehtia osasta sille määritetyistä tehtävistä omistajaohjaamalla asianomaista tehtävää varten perustettua osakeyhtiötä ja vastaamalla sen omistajaohjauksesta siten kuin valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetun lain (1368/2007) 6 §:ssä säädetään. VTT on toiminut vuoden 2010 alusta konsernimaisesti VTT Group -toimintamallissa, jossa viraston omistajaohjauksessa on neljä erityistehtävää suorittavaa, valtion kokonaan omistamaa osakeyhtiötä.

VTT International Oy hallinnoi VTT:n toimipisteitä ulkomailla ja hoitaa tarvittaessa muitakin kansainväliseen toimintaan liittyviä tehtäviä. Yhtiö työllistää muutaman henkilön ja sen liikevaihto on reilut 300 000 euroa.

VTT Ventures Oy hallinnoi holdingyhtiönä VTT:n kehittämän teknologian kaupallistamiseksi perustettujen osakkuusyritysten osakkuuksia. Tällä hetkellä osakkuusyrityksiin sijoitetaan pääomana valtion talousarviomäärärahaa tai teknologioita apporttina. Yhtiö työllistää muutaman henkilön. Liiketoiminnan muut tuotot vuonna 2013 olivat 340 000 euroa. Toiminnan luonteesta johtuen yhtiöllä ei ole muuta liikevaihtoa.

VTT Expert Services Oy:ssä on VTT:n vaatimustenmukaisuudenarviointiin, testaukseen, tarkastukseen sekä sertifiointi- ja asiantuntijapalveluihin liittyvää liiketoimintaa. Yhtiössä työskentelee noin 200 henkilöä ja sen liikevaihto oli noin 20 miljoonaa euroa vuonna 2013. VTT Expert Services Oy:llä on myös tytäryhtiö Labtium Oy.

VTT Memsfab Oy on aloittanut toimintansa joulukuussa 2010. Yhtiöön on siirretty virastosta mikro- ja nanoteknologian komponenttien piensarjavalmistus. Yhtiö työllistää muutaman henkilön ja sen liikevaihto vuonna 2013 oli noin 630 000 euroa.

Mittatekniikan keskus

Mittatekniikan keskus on vuonna 1991 perustettu työ- ja elinkeinoministeriön alainen laitos. Sen tehtävänä on kansallisen mittausjärjestelmän (metrologiajärjestelmä) ja pätevyyden toteamisjärjestelmän (akkreditointijärjestelmä) ylläpito ja kehittäminen. Lisäksi sen tehtävänä on huolehtia kansallisen mittanormaalijärjestelmän ja kansallisen kalibrintipalvelun järjestämisestä. MIKESin päätoimipaikka on Espoon Otaniemessä, jonne metrologian tarpeisiin suunniteltu toimitalo valmistui vuonna 2005. Kajaanissa on lisäksi vuodesta 2011 lähtien toiminut MIKESin voima- ja nestevirtauskalibrinti- sekä tutkimusyksikkö.

MIKESin hallinnollisesta asemasta, tehtävistä ja sen johtokunnasta säädetään mittatekniikan keskukselta annetussa laissa (1149/1990) ja asetuksessa (678/1991). Mittanormaalijärjestelmästä säädetään mittayksiköistä ja mittanormaalijärjestelmästä annetussa laissa (1156/1993) ja mittanormaalijärjestelmästä annetussa asetuksessa (972/1994). Mittayksiköistä ja mittanormaalijärjestelmästä annetulla lailla vahvistetaan noudatettavaksi kansainväliseen sopimusjärjestelyyn perustuva mittayksikköjärjestelmä ja täsmennetään kansallisen mittanormaalijärjestelmän toiminnan edellytyksiä. Kansallisesta akkreditointijärjestelmästä säädetään vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyyden toteamisesta annetussa laissa (920/2005).

MIKESistä on lisäksi määräyksiä laivavarustelaisissa (1503/2011), tupakkalaisissa (693/1976), laissa työsuojeluun liittyvien arviointielimien hyväksymisestä (1053/2010), laissa vapaaehtoisesta osallistumisesta ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään (121/2011), laissa vaarallisten aineiden kuljetuksesta (719/1994), laissa eräiden irtolastialusten turvallisesta lastaamisesta sekä lastin purkamisesta (1206/2004), lannoitevalmistelaisissa (539/2006), laissa tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista (1005/2008), laissa alkoholikon hyväksymisestä liikenteeseen (1109/2010, ja laissa lelujen turvallisuudesta (1154/2011).

MIKES toimii kansallisena metrologialaitoksena tieteellisen metrologian osalta. MIKES ylläpitää ja kehittää kansallista mittanormaali järjestelmää, vastaa SI-yksikköjärjestelmän toteuttamisesta ja koordinoi metrologian alan kansainvälistä yhteistyötä.

MIKESin tehtäviin kuuluu vastata kansallisen mittanormaali järjestelmän yleisestä toteuttamisesta ja kehittämisestä. Kansallisten mittanormaalien ylläpidosta vastaa kansalliset mittanormaali laboratoriot, joina toimivat MIKES ja sen nimeämät mittanormaali laboratoriot. MIKES vastaa nimeämiensä mittanormaali laboratorioden ohjauksesta ja valvonnasta.

MIKES toimii kansallisena mittanormaali laboratoriona pituudessa, massassa, paineessa, lämpötilassa, kosteudessa, kaasuvirtauksessa, sähkösuureissa, aika- ja taajuussuureissa, akustisissa suureissa, nestevirtauksessa, voimassa ja vääntömomentissa. MIKES tekee näiden suureiden erikoistarkkuutta vaativien mittauslaitteiden kalibrointien lisäksi mm. tiheyskalibrointeja. MIKES järjestää toimialallaan myös seminaari- ja koulutustilaisuuksia.

MIKES osallistuu SI-järjestelmän kehittämiseen kansainväliseen metrisopimukseen liittyvien organisaatioiden kanssa (General Conference on Weights and Measures (CGPM), The International Committee for Weights and Measures (CIPM), The International Bureau of Weights and Measures, (BIPM)) ja edustaa Suomea EURAMET e.V.:ssä (European Association of national Metrology Institutes). Kansainvälisten yhte-

yksien kautta Suomi kytkeytyy kansainväliseen mittausjärjestelmään.

Suomi on mukana kansainvälisessä ekvivalenssisopimuksessa (CIPM Mutual Recognition Arrangement, CIPM MRA), jonka perusteella sopimuksen piirissä olevat kansalliset mittanormaali laboratoriot tunnustavat toistensa antamat mittaus- ja kalibrointitodistukset tasavertaisiksi.

Vuoden 2014 alussa MIKESin palveluksessa oli noin 100 henkilöä. MIKESin bruttomenot olivat vuonna 2013 12,2 miljoonaa euroa, josta FINAS:in osuus oli 2,7 miljoonaa euroa.

Mittatekniikan keskuksen akkreditointiyksikkö

MIKESiin kuuluu FINAS-akkreditointipalvelu, joka on Suomen kansallinen akkreditointielin. FINAS toteaa päteväksi kalibrointi- ja testauslaboratorioita, sertifiointielimiä, tarkastuslaitoksia, vertailumittausten järjestäjiä sekä päästökauppa- ja ympäristötodentajia. FINAS-akkreditointipalvelun tehtäviin kuuluu myös erityisvaatimuksiin (esim. viranomaisten asettamiin vaatimuksiin) perustuvia pätevyiden arviointeja.

FINAS-akkreditointipalvelu toimii Suomessa kansallisena akkreditointielimenä, jonka tehtävänä on tarjota kansainvälisten kriteerien mukaista akkreditointipalvelua. FINASin tehtävät on määritelty mittatekniikan keskukselta annetussa laissa. FINASin toimintaa ohjaa ja valvoo akkreditointiasiain valtuuskunta, josta säädetään mittatekniikan keskukselta annetussa laissa ja asetuksessa. Riippumattomuuden varmistamiseksi FINASin toiminta on eriytetty muusta Mittatekniikan keskuksen toiminnasta.

FINAS toimii itsenäisesti ja puolueettomasti suhteessa samaan organisaatioon kuuluviin muihin toimijoihin, asiakkaisiin sekä muihin sidosryhmiin. FINASin tarjoamat palvelut ovat julkisia, ja ne ovat tasapuolisesti kaikkien niitä tarvitsevien saatavilla.

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaisten ja EU:n lainsäädäntö

Innovaatiotoiminnan kansainvälinen kehitys

VTT:n kansallisessa ja kansainvälisessä toimintaympäristössä tapahtuu jatkuvasti paljon muutoksia. Tutkimus- ja kehittämis-toiminnassa tämä näkyy siirtymisenä kansallisesta innovaatiojärjestelmästä kansainvälisiin verkostoihin, uusien kansainvälisten osaamiskeskittymien rakentamisena sekä julkisen ja kansallisen tutkimusrahoituksen avautumisena kansainväliselle kilpailulle.

Yritykset siirtyvät entistä enemmän hankkimaan osaamista kansainvälisesti, sieltä missä osaaminen on parasta ja tehokkaimmin saatavilla. On havaittavissa, että ns. BRIC-maat (Brasilia, Venäjä, Intia ja Kiina) vahvistavat jatkuvasti merkitystään kansainvälisessä innovaatiotoiminnassa panostamalla merkittävästi tutkimustoimintaan. Lisäksi ne muodostavat vahvat markkinat uusille tuotteille ja palveluille. Tutkimuslaitoskentän konsolidoituminen on myös nähtävissä sekä Euroopassa että laajemminkin kansainvälisesti. Pienet ja erikoistuneet tutkimuslaitokset liittoutuvat tai niitä liitetään osaksi isompia tutkimuskeskuksia. On ennakoitavissa, että tulevaisuudessa jokaisella osaamis- ja teknologia-alueella on muutama kansainvälisesti johtava tutkimusorganisaatio, joissa on vahva integroiva osaaminen. Muut toimijat keskittyvät kotimarkkinoihin ja toimimaan isojen tutkimuslaitosten alihankkijoina.

Edellä kuvattu kehitys johtanee siihen, että tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnasta tulee myös palveluliiketoimintaa. Tämä konsolidoitumiskehitys tarjoaa VTT:lle hyvät mahdollisuudet mm. kansainväliseen laajentumiseen, mutta edellyttää toisaalta siltä myös toiminnan fokusointia ja liiketoiminta-ajattelun lisäämistä.

Kansainvälinen vertailu

VTT:n nykyinen organisointi osaksi valti-onhallintoa on poikkeuksellinen verrattuna keskeisiin eurooppalaisiin teknologian tutkimusorganisaatioihin (hollantilainen Netherlands Organisation for Applied Scientific Re-

search (TNO), saksalainen Fraunhofer-Gesellschaft, norjalainen Stiftelsen for industriell og teknisk forskning (SINTEF) ja ruotsalainen Research Institutes of Sweden (RISE)), jotka ovat myös VTT:n kilpailijoita. Tanskassa toimiva Danish Technological Institute (DTI) on yksityisessä omistuksessa toimiva organisaatio, joka on keskittynyt edellä mainituista poiketen enemmän teknologiapalveluihin.

Kansalliset metrologialaitokset ovat Euroopassa useimmiten valtion laitoksia, mutta poikkeuksia on olemassa. Kansainvälisin sopimuksin järjestetty metrologiajärjestelmän kansallinen hoito ei edellytä tiettyä yhteisö- tai organisaatiomuotoa.

Ruotsi

RISE on ruotsalainen tutkimusinstituuttien verkosto. Toiminta on järjestetty siten, että Ruotsin valtio omistaa täysin holding-yhtiö Rise Holding Ab:n, jonka kautta julkinen rahoitus kanavoidaan tällä hetkellä 18 tutkimusinstituutille. Rise Holding Ab omistaa yhdessä yksityisten omistajien kanssa neljä yhtiötä, joiden alle edellä mainitut tutkimus-instituutit on sijoitettu tutkimussektoreittain. Valtion omistamana yrityksenä Rise Holding Ab:hen sovelletaan Ruotsin valtion omistajuusperiaatteita.

Ruotsissa kansallisena metrologialaitokse-na toimii SP Mätteknik, joka on yksi yhdeksästä SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut AB:n teknisestä osastosta. Ruotsin valtio omistaa Rise Holding AB:n kautta SP Groupin. SP Groupiin kuuluu emoyhtiö SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitutin lisäksi 9 tytäryhtiötä.

Norja

SINTEF on norjalainen tutkimuslaitos joka toimii säätiömuodossa. SINTEF perustettiin 1980-luvun puolivälissä kun kolme tutkimuslaitosta yhdistettiin muodostamalla niistä tutkimusyhtiöitä, joiden keskeinen osakkeenomistaja on SINTEF. Nykyään SINTEF koostuu SINTEF -säätiöstä, neljästä itsenäisestä osakeyhtiöstä ja holdingyhtiöstä. SIN-

TEF -säätiössä on neljä tutkimusosastoa, jotka yhdessä eri tutkimusalueille keskittyneiden osakeyhtiöiden kanssa muodostavat SINTEF:in seitsemän tutkimusalueetta. SINTEF:in liikevaihto vuonna 2013 oli n. 3 miljardia Norjan kruunua (n. 400 miljoonaa euroa). Julkisen perusrahoituksen osuus on n. 20—30 % liikevaihdosta. Henkilöstöä SINTEF:issä on noin 2 100.

Justervesenet (JV) on kansallinen metrologialaitos Norjassa. JV on valtion laitos, joka toimii Norjan kauppa- ja teollisuusministeriön alaisuudessa. JV:n tehtävät ja vastuut perustuvat lakiin. JV:llä on kansallisen metrologialaboratorion ylläpidon lisäksi myös lakisääteiseen metrologiaan liittyviä tehtäviä.

Tanska

Tanskassa toimiva DTI on yksi maailman suurimmista yksityisessä omistuksessa olevista tutkimusinstituuteista. Se tarjoaa teknologiapalveluita; teknologian konsultaatiota, testejä, sertifiointia ja koulutusta niin yrityksille kuin julkisen sektorin organisaatioillekin. DTI:n liikevaihto on noin 140 miljoonaa euroa ja henkilöstön lukumäärä on noin 1 000 henkeä.

Danish Fundamental Metrology (DFM) on kansallinen metrologialaitos Tanskassa. DFM A/S on kokonaan Technical University of Denmark (DTU) omistama, mutta se toimii itsenäisenä yrityksenä. DFM ylläpitää mittanormaaleja, tekee kalibrointeja, harjoittaa tutkimusta ja tarjoaa koulutusta ja konsultointipalveluja. Sen koko toiminta liittyy metrologiaan. Henkilökunnan määrä on noin 30 henkilöä.

Saksa

Fraunhofer-Gesellschaft on perustettu vuonna 1949 ja se on voittoa tavoittelematon itsenäinen tutkimusorganisaatio. Fraunhofer-Gesellschaft on Euroopan suurin teknisen alan tutkimuslaitos työllistäen noin 20 000 henkeä ja jonka julkisen perusrahoituksen (Saksan liittovaltiolta ja osavaltioilta) osuus liikevaihdosta on noin 30 %.

Physikalisch-Technische Bundesanstalt (PTB) toimii kansallisena metrologialaitoksena Saksassa. Se on perustettu vuonna 1887 ja se on yksi perinteisimmistä, suurimmista ja tärkeimmistä metrologialaitoksista maailmassa. PTB toimii Saksan elinkeino- ja energiaministeriön alaisena laitoksena. Henkilöstöä on noin 1 800 ja vuosibudjetti on noin 140 miljoonaa euroa.

Hollanti

Hollantilainen TNO on perustettu lailla vuonna 1985, ja se on määritelty itsenäiseksi, voittoa tavoittelemattomaksi organisaatioksi. TNO noudattaa liiketaloudellisia periaatteita. TNO on itsenäinen tutkimuslaitos ja riippumaton sekä julkisista että yksityisistä intresseistä. TNO:n varallisuudessa on eriytetty valtion omaisuusmassasta. Mahdollista voittoa ei tulouteta valtiolle. TNO:n julkisen perusrahoituksen osuus on n. 35 % liikevaihdosta. TNO omistaa holding-yhtiön, jonka alla toimii 90 osakeyhtiötä. Osassa viimeksi mainituissa yhtiöissä on mukana myös yksityistä omistusta.

Hollannissa toimii kansallisena metrologialaitoksena Van Swinden Laboratory (VSL). Hollannin valtion toimeksiannosta VSL ylläpitää ja kehittää kansallisia mittanormaaleja, joten VSL on yksityinen yritys, jolla on julkisen tehtävä. TNO Companies BV on VSL:n osakkeenomistaja. VSL:ssä on henkilöstöä noin 100 ja vuosibudjetti on noin 15 miljoonaa euroa.

Kaikki keskeisimmät VTT:n eurooppalaiset kilpailijaorganisaatiot saavat suoraa julkista rahoitusta suunnilleen samassa suhteessa koko toimintansa volyymiin kuin VTT. Kansainvälisenä kehityssuuntana on ollut tutkimuslaitosten itsenäisyyden lisääminen eriyttämällä ne valtion budjettitaloudesta. Vaikka muodot ovat hyvin erityyppisiä, tavoitteena on lisätä kykyä reagoida ympäristön muutoksiin, muodostaa kumppanuuksia yritysten ja muiden tutkimusorganisaatioiden kesken ja toimia vapaammin rahoitusmarkkinoilla.

EU:n lainsäädäntö

Valtiontuki

Valtiontukea koskeva Euroopan unionin yleinen ryhmäpoikkeusasetus (komission asetus 800/2008) sekä yhteisön puitteet tutkimus- ja kehitystyöhön sekä innovaatiotoimintaan myönnettävälle valtiontuella (komission tiedonanto 96/C 45/06) määrittelevät tutkimus- ja kehitystyöhön sekä innovaatiotoimintaan sallitun valtiontuen myöntämistä ja käyttöä. Jäsenvaltiot voivat tukea tutkimus- ja kehitystyötä edellä mainittujen sääntöjen määrittelemällä tavalla Euroopan unionin kasvun, kilpailukyyn ja työllisyyden tukemiseksi. Konkreettisenä tavoitteena on varmistaa, että myönnetty tuki on kohdennettu optimaalisesti, vastaa markkinoiden tarpeita ja edistää kilpailua kuitenkin vääristämättä sitä.

Edellä mainittujen sääntöjen mukaan "Tutkimusorganisaatiolla" (research and knowledge-dissemination organisation) tarkoitetaan sellaista korkeakoulun tai tutkimuslaitoksen kaltaista yksikköä sen oikeudellisesta luonteesta (julkis- tai yksityisoikeudellinen) tai rahoitustavasta riippumatta, jonka päätaavoitteena on harjoittaa perustutkimusta, teollista tutkimusta tai kokeellista kehittämistä ja levittää tutkimustuloksia koulutuksen, julkaisujen tai teknologiansiirron kautta. Kaikki voitto investoidaan edelleen tutkimustoimintaan, tulosten levittämiseen tai opetukseen. Tällaisessa yksikössä vaikutusvaltaa esimerkiksi osakkaan tai jäsenen muodossa käyttävillä yrityksillä ei ole etuoikeusasemaa yksikön tutkimuskapasiteetin käyttöön tai sen saavuttamiin tutkimustuloksiin nähden.

Perustettavaksi ehdotettava osakeyhtiö olisi edellä mainitun puitesäännösten edellyttämällä tavalla voittoa tavoittelematon tutkimuslaitos, jonka voitto investoidaan kokonaisuudessaan edelleen yhtiön omaan tutkimustoimintaan, osaamisen kehittämiseen ja tutkimustulosten levittämiseen. Yhtiö täyttäisi tämän määritelmän ja saisi sen avulla samat ehdot tutkimustoiminnalleen kuin sen kilpailijat.

Yhtiön on pystyttävä myös erottamaan läpinäkyvästi kirjanpidossaan liiketaloudellisil-

la perusteilla tapahtuva tutkimustoiminta (ei-julkisella rahoituksella tehtävä tutkimus) ja muu toiminta (julkisella rahoituksella tehtävä tutkimus). Nykyinen VTT:n kirjanpito täyttää jo nyt tämän valtiontukisäädösten edellyttämän läpinäkyvyysvaatimuksen.

Edellä mainitut EU:n valtiontukisäännöt antavat perusteet siihen, miten tutkimusorganisaatioiden yhteistyö yritysten kanssa toimii ja millaiset valtiontuet tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnassa ovat sallittuja. Tutkimusorganisaation oikeudellisella asemalla ei ole merkitystä, joten virastosta osakeyhtiöksi siirtymiseen ei siltäkään osin ole estettä.

Valtion talousarviorahoituksen kanavoiminen voittoa tavoittelemattomalle valtion omistamalle yhtiölle on sekä kansallisten että EU:n valtiontukisäännösten mukaan mahdollista. Näiden säännösten mukaan VTT:n yhtiöittämisellä ei ole sellaisenaan vaikutusta VTT:n mahdollisesti harjoittamien markkinaehtoisten palveluiden tarjoamiseen. Myös nykymallissa VTT:n on pidettävä kirjanpidossaan strateginen perustutkimus (ei taloudellinen toiminta) erillään markkinaehtoisista tutkimuspalveluista (taloudellinen toiminta).

Valtiontukioikeudelliselta kannalta katsoen yhtiöittämisestä voi pitää perusteltuna muutoksena sen lisätessä avoimuutta VTT:n toimintaan. Yhtiöittämisen seurauksena taloudellisen toiminnan osalta kilpailijat pystyvät paremmin seuraamaan sitä, ettei VTT pyri tukemaan markkina-asemaansa liiketaloudellisilla perusteilla tapahtuvassa toiminnassaan strategisesta tutkimuksesta saadulla valtion rahoituksella.

Akkreditointi

Akkreditoinnista säädetään Euroopan unionin tasolla akkreditointi- ja markkina- valvonta-asetuksella EY 765/2008.

2.3 Nykytilan arviointi

VTT:n toimintaa on kehitetty vahvasti viime vuosien aikana, ja toiminta on nykyisin suurelta osin yritysmäistä. VTT:n toimintaympäristössä kilpailu kiristyy, ja mm. yliopistojen itsenäistä asemaa on parannettu

hallintomalleja uudistamalla. Myös kansainväliset tutkimuslaitokset hakevat uusia hallinto- ja yhteistyörakenteita. VTT ja sen hallinnoimat osakeyhtiöt toimivat konsernimaisesti (VTT Group). Nykyinen hallintomalli vastaa vain osittain VTT:n kehitystarpeisiin. Toisaalta se luo haasteellisen tilanteen, jossa virasto toimii ”emoyhtiönä”, mutta siihen kohdistuu edelleen tavanomaiseen virastoon liittyvät valtion velvoitteet ja toimintamallit, eikä sen ole mahdollista käyttää kaikkia yrityskonsernissa mahdollisia toimintamalleja ja työkaluja. Tämän niin sanotun VTT-konsernin omistajaohjaus ja kokonaisuuden hallinta ovat monimutkaisempia ja enemmän resursseja vaativia kuin osakeyhtiölain mukaisissa konserneissa.

Työ- ja elinkeinoministeriön asettaman selvitysmiehen raportin mukaan VTT:n toimintaedellytysten on arvioitu paranevan oleellisesti, jos VTT:stä muodostettaisiin valtion kokonaan omistama valtion erityistehtävää hoitava voittoa tavoittelematon osakeyhtiö, joka toimisi työ- ja elinkeinoministeriön omistajaohjauksessa. Tämä edistäisi VTT:n strategista kehittämistä sekä vähentäisi talouteen ja hallintoon liittyviä ongelmakohtia. Yhtiönä toimiminen selkeyttäisi VTT-konsernin johtamismallia ja -rakenteita ja näiden lainsäädännöllistä perustaa.

VTT:n tulevat strategiset haasteet liittyvät erityisesti toiminnan kokonaisvaltaiseen kansainvälistymiseen sekä tutkimustulosten kaupallistamisen kehittämiseen. VTT:n tutkimustoiminnan käynnistäminen Suomen ulkopuolella olevissa innovaatiokeskitymissä edellyttää usein VTT:n tutkimusyksiköiden käynnistämistä paikallisessa osakeyhtiömuodossa. Käynnissä olevia selvityksiä ja hankkeita on mm. Brasiliassa ja Aasiassa. Tällainen kansainvälinen toiminta on huomattavan monimutkaista VTT:n toimiessa virastomuodossa.

VTT:n osaamisen laajentaminen yritysosojen ja strategisten allianssien avulla uusille osaamisalueille, jotka täydentäisivät VTT:n nykyistä vahvaa teknologia- ja innovaatioosaamista, on miltei mahdotonta virastolle. Esimerkkejä tästä ovat mm. teknologiapohjainen liikkeenjohdon konsultointi sekä muoti-osaaminen.

VTT:n nykyinen hallintomalli ei tue VTT:n mahdollisuuksia osallistua erityisesti kansainvälisiin tutkimuslaitosjärjestelyihin sekä kaupallistamiseen liittyvien toimintamallien kehittämiseen. VTT:n toiminnan osakeyhtiönä arvioidaan parantavan VTT:n strategista kilpailukykyä toimia ketterästi ja ennakoivasti oman toimintaympäristön muutoshaasteiden mukaisesti. VTT:n yhtiöittäminen toisi lisää läpinäkyvyyttä ja selkeyttäisi VTT:n asemaa kilpailuoikeuden, valtiontukisääntöjen ja hankintalainsäädännön kannalta.

Valtion talousarviorahoitus on jatkossakin edellytys sille, että VTT voi toimia tutkimuksellista vaikuttavuutta tuottavana valtion tutkimuslaitoksena. Vastaavasti myös VTT:n ei-virastomallissa toimivat eurooppalaiset sisäorganisaatiot saavat valtion rahoitusta.

Yliopistot on erotettu valtiosta taloudellisesti itsenäisiksi yhteisöiksi tai säätiöiksi. VTT toimii selkeämmin liiketoiminnallisesti kuin yliopistot ja korkeakoulut, mutta liiketoiminnan harjoittajana VTT on kuitenkin nykyisellä hallintomallillaan näitä epäedullisemmässä asemassa.

MIKES kuuluu Euroopan viiden merkittävimmän metrologialaitoksen joukkoon ja tekee korkeatasoista metrologian tutkimustoimintaa. MIKES-talo on teknisesti yksi maailman parhaista metrologiarakennuksista ja talon ominaisuuksia hyödynnetään tehokkaasti. MIKESin tutkimustoiminta ylläpitää Suomessa alan korkeatasoista teknistä ja teoreettista osaamista. MIKESin keskeisenä tehtävänä on perussuureisiin liittyvän osaamisen ja primäärimittanormaalien ylläpitäminen ja kehittäminen sekä tämän alueen ja tähän liittyvien jäljitettävyysspalveluiden ja vaativien kalibrointipalveluiden tarjoaminen.

MIKESin tehtäviin kuuluu myös metrologian soveltaminen käytäntöön sekä alan koulutus. MIKESillä on runsaasti yhteistyötä muiden hallinnonalojen tutkimuslaitosten kanssa. MIKESin sopimuslaboratoriot (Aalto-yliopisto, Säteilyselvityskeskus (STUK), Ilmatieteenlaitos (IL), Geodeettinen laitos (GL) ja Suomen ympäristökeskus (SYKE)) kuuluvat MIKESin kautta kansainväliseen metrologiajärjestelmään.

FINAS-akkreditointipalvelu on tällä hetkellä osa MIKESiä, mutta FINASin riippumattomuuden ja puolueettomuuden varmis-

tamiseksi FINASin toiminta on eriytetty muusta MIKESin toiminnasta. FINASin toiminta soveltuu hyvin valtion viranomaisorganisaatioon.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on parantaa VTT:n ja MIKESin edellytyksiä toteuttaa niiden keskeisiä tehtäviä joita ovat yritysten kilpailukyvyyn kehittäminen, elinkeinoelämän ja toimialojen uudistaminen sekä uusien liiketoimintojen kehittäminen, teknologiaan liittyvän tutkimustiedon ja osaamisen tuottaminen yhteiskunnalle ja poliittisen päätöksenteon tueksi, metrologiajärjestelmän toiminta sekä suomalaisen tutkimus- ja innovaatio toiminnan kansainvälinen verkottaminen.

Osakeyhtiömuodossa VTT:stä ja MIKESistä yhdistettävän kokonaisuuden on muun muassa mahdollista käyttää yrityksille tavanomaisia talouteen ja rahoitukseen liittyviä toimintamalleja ja työkaluja, mikä on omiaan parantamaan toiminnan strategista kilpailukykyä sekä mahdollisuuksia toimia ketterästi ja ennakoivasti toimintaympäristönsä muutostaasteiden vaatimalla tavalla.

Tavoitteena on luoda nykyistä paremmat mahdollisuudet VTT:n ja MIKESin strategiseen kehittämiseen. Lisäksi vähennettäisiin talouteen ja hallintoon liittyviä ongelmakohtia sekä lisättäisiin talouden läpinäkyvyyttä.

Muutoksen tavoitteena on myös konsernimaaisesti toimivan kokonaisuuden johtamismallin ja -rakenteiden sekä niiden lainsäädännöllisen perustan selkeyttäminen ja yksinkertaistaminen. Kokonaisuudessaan ehdotetulla muutoksella tavoitellaan tutkimuslaitoksen nykyistä joustavampaa ja kustannustehokkaampaa toimintaa.

3.2 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan, että Mittatekniikan keskus ja Teknologian tutkimuskeskus VTT yhdistetään ja yhtiöitetään voittoa tavoittelemattomaksi osakeyhtiöksi. Yhtiön tehtävänä

olisi toimia riippumattomana ja puolueettomana tutkimuslaitoksena edistään tutkimuksen ja teknologian laaja-alaista hyödyntämistä sekä kaupallistamista. Yhtiö toimisi kansallisena metrologialaitoksena, miltä osin toiminta organisoitaisiin kansainvälisten metrologia-alalla sovittujen toimintaperiaatteiden mukaisesti. Valtio omistaisi perustettavan osakeyhtiön koko osakekannan. Yhtiö olisi työ- ja elinkeinoministeriön omistajaohjauksessa. Perustettavan yhtiön toiminnasta säädettäisiin lailla, josta ilmenee yhtiön tarkoitus, keskeiset tehtävät ja toimintaperiaatteet. FINAS siirrettäisiin osaksi Tukesia, sillä se ei voisi säilyttää puolueettomuuttaan ja riippumattomuuttaan yhtiössä, jonka toimintoihin nähden se olisi jatkuvasti asiakassuhteessa. Esitykseen sisältyvät muutosesitykset lakiin turvallisuus- ja kemikaalivirastosta ja lakiin vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyuden toteamisesta.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Osakeyhtiön perustaminen

Yhtiön perustamistoimien valmistelu on käynnissä. Lain vahvistamisen jälkeen on tarkoitus perustaa osakeyhtiö pienellä osakepääomalla yhtiön perustamisessa vaadittavien valmistelevien toimien vuoksi, jolloin yhtiön toiminta voisi käynnistyä 1 päivänä tammikuuta 2015 alkaen.

VTT ja MIKES valtion virastoina lakkaisivat 1 päivästä tammikuuta 2015. Niiden omaisuus, velat ja toiminta sekä näihin liittyvät sopimukset ja sitoumukset siirrettäisiin osakeyhtiölle. Omaisuuden luovutus tapahtuisi apporttina. Apporttiomaisuuden lisäksi valtio sijoittaisi pääomaa yhtiöön valtion vuoden 2014 ensimmäisen lisätalousarvioesityksen momentilla 32.01.88 osoitetun mukaisesti, arviolta 80 miljoonaa euroa. Osakeyhtiön pääomarakenne on tarkoitus muodostaa sellaiseksi, että se olisi tarkoituksenmukaisessa ja kohtuullisessa suhteessa toiminnan laajuuteen ja laatuun.

Omaisuus

Osakeyhtiön aloittava tase olisi arviolta noin 240 miljoonaa euroa. Siirrettävä aineellinen ja aineeton käyttöomaisuus koostuu tutkimustoimintaan liittyvistä koneista ja laitteista, ATK-laitteistoista ja järjestelmistä, aineettomista oikeuksista (Intellectual Property Rights, IPR), konttorikalusteista ja muusta VTT:n ja MIKESin materiaali- ja käyttöomaisuuskirjanpidossa olevasta kalustosta. Käyttöomaisuutta osakeyhtiöön siirtyisi apporttina noin 75 miljoonan euron arvosta. Tähän sisältyisi apporttina siirtyvät VTT:n ja MIKESin käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset kuten VTT Expert Services Oy:n, VTT International Oy:n, VTT Memsfab Oy:n ja VTT Ventures Oy:n osakkeet, joiden kirjanpitoarvo on yhteensä noin 20 miljoonaa euroa. Siirtyvän käyttöomaisuuden arvostusperusteena on kirjanpitoarvo. Siirtyvä vaihto-omaisuus koostuu kemikaaleista sekä muista aineista ja tarvikkeista, joiden arvostusperusteena on myös kirjanpitoarvo. FINAS ja sen toimintaan liittyvä omaisuus, immateriaaliset oikeudet sekä liiketoiminta siirtyvät Tukesin hallintaan.

Yhtiöön siirtyvät lyhytaikaiset saamiset muodostuvat, muun muassa myynti- ja siirtosaamisista arviolta 83 miljoonaa euroa. Siirrettävä lyhyt- ja pitkäaikainen vieraspääoma, arviolta 81 miljoonaa euroa, sisältää ostovelat, saadut ennakot, siirtovelat ja muut lyhyt- ja pitkäaikaiset velat. Siirtovelkoihin sisältyy mm. VTT:n ja MIKESin liiketoimintaan liittyvä lomapalkkavelka, jonka suuruus on arviolta 30 miljoonaa euroa. Taseen ulkopuolella yhtiön hallintaan siirretään VTT:n hallinnoitavat koordinaatiovarat, joiden suuruus on arviolta 20 miljoonaa euroa.

Aloittavan taseen suuruus ja rakenne tarkentuu valmistelun edetessä ja apporttiomaisuuden arvostamisen yhteydessä. Alustavan arvion mukaan siirrettävän apporttiomaisuuden arvo olisi noin 77 miljoonaa euroa. Apporttiomaisuuden lopullinen arvostus perustuu tilikaudelta 2014 laadittaviin VTT:n ja MIKESin tilinpäätöksiin. Riippumattomalta tilintarkastajalta pyydetään luovutettavasta omaisuudesta apporttilausunto.

Osakeyhtiön verokohtelu

Yritysjärjestelyjä koskevien verosäännösten puitteissa yritystoimintaa voidaan uudelleen organisoida tietyin edellytyksin ilman, että siitä aiheutuu veroseuraamuksia tuloverotuksessa, arvonlisäverotuksessa tai varainsiirtoverotuksessa.

Tuloverotuksen osalta kyseessä oleva yhtiöittäminen vastaa järjestelynä elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 52 d §:ssä tarkoitettua liiketoimintasiirtoa. Siirto voidaan toteuttaa lainkohdassa mainitun edellytyksin ja jatkuvuusperiaatetta noudattaen ilman veroseuraamuksia. Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisu n:o 59/1999 koskee valtion liikelaitoksen liiketoimintakokonaisuuden apporttisiirtoa. Siirtoon voidaan soveltaa liiketoimintasiirtoa koskevia säännöksiä, kun siirtyvään liiketoimintaan kohdistuvat varat ja velat siirretään vastaanottavalle osakeyhtiölle siirtohetken mukaisista verotuksessa poistamatta olevista arvoista, kun vastikkeeksi saadaan osakeyhtiön uusia osakkeita ja kun siirrettävän toiminnan palveluksessa olleet työntekijät siirtyvät liiketoimintasiirron yhteydessä vastaanottavaan yhtiöön niin sanottuina vanhoina työntekijöinä. Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain liiketoimintasiirtoa koskevia periaatteita voidaan soveltaa myös VTT:n ja MIKESin yhtiöittämiseen.

Varainsiirtoverolain (931/1996) 43 §:n 1 momentin perusteella yhteisö vapautuu myös varainsiirtoveron suorittamisesta elinkeinoverolain 52 d §:ssä säädettyjen edellytysten vallitessa tapahtuvissa liiketoiminnan siirroissa.

Perustettava yhtiö olisi muiden osakeyhtiöiden tapaan tuloverovelvollinen lähtökohteisesti elinkeinotulon verottamisesta annetun lain perusteella ja arvonlisäverovelvollinen. Yhtiölle korvataan muuhun toimintaan kuin arvonlisäverolain (1501/1993) 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun liiketoiminnan muodossa harjoitettuun liiketaloudelliseen toimintaan liittyviin hankintoihin ja toimitilavuokriin sisältyvien arvonlisäverojen osuus yhtiölle aiheutuneista kustannuksista. Korvausta tarkistetaan vuosittain yhtiölle viimeksi toteutuneen arvonlisäverokertymän perusteella.

Arvonlisäverolain 19 a §:n mukaan arvonlisäverotuksessa ei pidetä myyntinä liikkeen tai sen osan luovutuksen yhteydessä tapahtuvaa tavaroiden ja palvelujen luovuttamista liiketoiminnan jatkajalle, joka ryhtyy käyttämään luovutettuja tavaroita ja palveluja vähennykseen oikeuttavaan tarkoitukseen. VTT ja MIKES ovat vuonna 2013 maksaneet arvonlisäveroa yhteensä noin 22,7 miljoonaa euroa, josta vuokratulujen arvonlisäverosuus on ollut lähes 5,0 miljoonaa euroa. Nykyisin VTT:n ja MIKESin arvonlisäverokulut maksetaan valtion talousarvion momentilta 32.01.29. Arvonlisäverollisia tuloja VTT:llä ja MIKESillä on lähinnä maksullisesta tutkimus- ja palvelutoiminnasta sekä immateriaalioikeuksien ja ohjelmistojen lisensoinnista ja myynnistä noin 80 miljoonaa euroa vuodessa.

VTT:n ja MIKESin keskuksen toimitilavuokria jouduttaisiin korottamaan uudessa hallinnollisessa tilanteessa arvonlisäveroprosentin verran eli vuosittain noin miljoonaa euroa, koska vuokranantaja ei voisi enää sisällyttää arvonlisäveroa laskuttamaansa vuokraan (muun kuin liiketaloudellisin perustein tapahtuvan tutkimuksen osalta). Esityksen mukaan valtio kompensoisi perustettavalle yhtiölle aiheutuvat uudesta organisaatiomuodosta johtuvat arvonlisäverokulut ja sanotusta vuokrankorotuksesta aiheutuvan osuuden.

Lakiehdotuksen tarkoitettujen muiden kuin liiketaloudellisilla perusteilla suoritettavien tehtävien toteuttamiseen myönnetyn valtion rahoituksen tai valtion maksaman pääomituksen ei voitaisi katsoa täyttävän EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artiklan 1 kohdan mukaista kielletyn valtionavustuksen kriteerejä.

Yhtiö ei tavoittelisi voittoa, eikä valtio omistajana saisi osinkotuloja yhtiöstä.

Vaikutukset valtion talouteen

Esityksen mukaan VTT ja MIKES muutettaisiin yhdeksi osakeyhtiöksi. Lisääntyvä itsenäisyys ja talousvastuu luovat kannusteet ja edellytykset järjestää toiminta nykyistä tehokkaammin ja tarkoituksenmukaisemmin. Valtion rahoitusvastuu yhtiölle lakiesitykses-

sä osoitettujen tehtävien, pois lukien liiketaloudellisilla perusteilla tehtävä tutkimus, hoitamisesta säilyisi. Valtion vuoden 2014 talousarviossa VTT:lle ja MIKESille varatut toimintamenot olivat 97 miljoonaa euroa. Lisäksi arvonlisäverokulut on maksettu valtion talousarvion momentilta 32.01.29. Yhtiöittäminen seurauksena virastolle myönnettävä määräraha poistuisi ja muuttuisi yhtiölle myönnettäväksi valtionavuksi.

Valtion tutkimuslaitosten ja tutkimusrahoituksen kokonaisuudistusta koskevan valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti VTT:n ja MIKESin budjettirahoitusta vähennetään vuositasolla asteittain vuoteen 2017 mennessä yhteensä 21,2 miljoonaa euroa verrattuna vuoden 2012 budjettirahoitteisiin tutkimusmenoihin. Valtionavustuksen vuodelle 2015 arvioidaan olevan noin 87 miljoonaa euroa.

Yhtiöittämistä varten valtion talousarvion momentilla 32.01.88 varattaisiin 80 miljoonaa euroa perustettavan osakeyhtiön osakkeiden merkintähinnan ja muun pääoman maksamiseen. Toisaalta valtiolle palautuisi VTT:n ja MIKESin toimintamomenttien käyttämättä jäävät siirtyvät erät, joista FINASin toimintaan kuuluva osuus siirtyy Tukesille. Siirtyvien erien yhteismäärä vuoden 2014 lopussa on arviolta 30 miljoonaa euroa. Myöhemmässä talousarvioesityksessä käsitellään henkilökunnan lisäeläkkeiden korvaaminen valtion varoista asiaa koskevan EU-notifiointin jälkeen.

Vaikutukset liiketoimintaan

Tehtyjen laskelmien mukaan perustettavalla yhtiöllä olisi edellytykset kattaa tuloillaan toiminnasta aiheutuvat kulut. Muuttuminen osakeyhtiöksi toisi eräitä lisäkustannuksia, mutta ne määräytyisivät samoin perustein kuin muiden osakeyhtiöiden. Tällaisia kustannuksia syntyisi lähinnä valtion verotuksesta, työttömyys-, tapaturma- ja vahinkovakuutusmaksuista ja henkilöstösivukuluista. Eläkekustannukset pysyisivät nykyisellä tasolla.

Yhtiöitettävä kokonaisuus muodostaisi osakeyhtiölainsäädännön määrittelemän konsernin. Toiminta konsernin osien välillä tapahtuisi erikseen tehtävien markkinahintai-

seen veloitukseen perustuvien sopimusten ja laskujen mukaan. Kokonaisuudesta laadittaisiin myös kirjanpitolainsäädännön mukainen konsernitilinpäätös. Julkisia hankintoja koskeva lainsäädäntö koskisi yhtiötä.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksessä VTT ja MIKES lakkaisivat ja toiminta siirtyisi osakeyhtiöön. Työ- ja elinkeinoministeriön rooli VTT:n ja MIKESin tulostuotajana muuttuisi perustettavan osakeyhtiön omistajaohjaukseksi sekä valtionavun myöntämiseen ja valvontaan liittyväksi toiminnaksi. Akkreditointitoiminta henkilöstöineen ja resursseineen siirtyisi osaksi Tukesia. MIKESin viranomaisluonteisia tehtäviä hoidettaisiin jatkossa uudessa yhtiössä, johon MIKESin toiminta akkreditointipalvelua lukuun ottamatta siirtyy. Näihin tehtäviin liittyvien julkisten hallintotehtävien osalta toimintaan sovellettaisiin hallinnon yleislakeja. Yhtiölle asetettaisiin valmiuslain 12 §:ssä tarkoitettu varautumisvelvollisuus. Muiden viranomaisten toimintaan esitettävillä muutoksilla ei olisi juurikaan vaikutuksia. Kokonaisuudessaan vaikutukset viranomaisten toimintaan voidaan arvioida vähäisiksi.

FINAS-akkreditointipalveluun liittyviä lakiviittauksia on lukuisissa laeissa. Akkreditointitoimintaan liittyvään muuhun kuin tähän esitykseen sisältyvään lainsäädäntöön valmisteltaisiin tarvittavat tekniset muutokset vuoden 2014 aikana samassa yhteydessä tarvittavien teknisten lainmuutosten (nimenmuutokset) kanssa. Valmistelussa on huomioitu alueellistamista koskevan lain määräykset (362/2002). Alueellistamisen koordinaatioryhmän päätöksen mukaan asiassa ei ole tarpeen käynnistää erillistä alueellistamisselvitystä.

4.3 Omistajaohjaus sekä elinkeino- ja innovaatiopoliittinen ohjaus

VTT Oy olisi valtion erityistehtäväyhtiö. VTT Oy:n toimintaa ohjattaisiin ja seurattaisiin eri tasoilla. Ohjauksessa on erotettavissa omistajaohjaus ja erityistehtävän tuoma elinkeino- ja innovaatiopoliittinen ohjaus. Minis-

teriö hyväksyisi tavoitteet, jotka annetaan yhtiön hallitukselle. Tavoitteet jakautuisivat omistajapoliittisiin tavoitteisiin kuten esimerkiksi yhtiön toiminnan vakavaraisuuteen, kustannustehokkuuteen ja tuloksellisuuteen, sekä yhtiön erityistehtäväluonteesta johtuviin ja työ- ja elinkeinoministeriön strategioista johdettuihin elinkeino- ja innovaatiopoliittisiin tavoitteisiin.

Valtion omistajapolitiikkaa ja -ohjausta säätelee ja linjaa laki valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta (1368/2007), hallitusohjelma sekä valtioneuvoston hyväksymä valtion omistajapolitiikkaa koskeva periaatepäätös 3.11.2011. Valtion omistajaohjauksella tarkoitetaan ensisijaisesti valtion äänioikeuden käyttämistä yhtiökokouksissa sekä muita toimenpiteitä, joilla valtio käyttää osakkeenomistajalle kuuluvia oikeuksia. Työ- ja elinkeinoministeriö valitsisi VTT Oy:n yhtiökokouksessa hallituksen toteuttamaan omistajan asettamia tavoitteita sekä valvoisi ja arvioisi niiden toteutumista.

Valtion omistajapolitiikkaa koskevan periaatepäätöksen mukaan erityistehtäväyhtiöissä valtion omistajapoliittiset tavoitteet perustuvat mahdollisimman hyvään yhteiskunnalliseen ja taloudelliseen kokonaistulokseen. Tämä arvioidaan sen perusteella, miten ja minkälaisilla kustannuksilla yhtiö toteuttaa niitä tavoitteita ja tehtäviä, jotka ministeriö on sille asettanut eli miten se täyttää yhteiskunnallisen palvelutehtävänsä.

Työ- ja elinkeinoministeriö asettaisi yhtiölle pitkän aikavälin strategiset tavoitteet, mitkä tarkistettaisiin vuosittain. Erityistehtäväyhtiön omistajaohjauksessa huomioitaisiin yhtiön erityistehtävä. Strategisten tavoitteiden määrittely perustuisi hallitusohjelmaan sekä työ- ja elinkeinoministeriön asettamiin työ- ja elinkeinopoliittisiin tavoitteisiin.

Työ- ja elinkeinoministeriö seuraisi myös yhtiön vakavaraisuutta, kustannustehokkuutta ja tuottavuutta. Ministeriö asettaisi yhtiön liiketaloudellisin perustein tapahtuvalle tutkimukselle tuottotavoitteen.

4.4 Kilpailupoliittiset vaikutukset

VTT Oy olisi valtion erityistehtäväyhtiö, jolla olisi myös taloudellista toimintaa (liiketaloudellisin perustein tapahtuva tutkimus).

VTT Oy täyttäisi EU:n valtiontukisääntöjen (ryhmäpoikkeusasetus ja T&K&I (tutkimus, kehitys ja innovaatio) -puitteet; nykyiset puitteet ovat voimassa 30.6.2014 asti, uusista säännöksistä on olemassa ensimmäinen luonnosversio) mukaisen määritelmän tutkimusorganisaatiosta, jolle voitaisiin myöntää tki-puitteiden mukaista tukea tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan. Valtiontukilainsäädännön kannalta olisi välttämätöntä pitää kirjanpidossa erillään VTT Oy:n strateginen julkisrahoitteinen tutkimus ja yritysrahoitteinen tutkimus. Jo nykyisessä virastomuotoisessa VTT:ssä nämä toiminnot on kirjanpidossa eriytetty. Lisäksi VTT Oy:n kaupallisia toimintoja harjoitetaan jo nyt osakeyhtiömuotoisesti ja nämä yhtiöt jatkaisivat VTT Oy:n tytäryhtiöinä.

VTT:n ja MIKESin rooli tutkimuslaitoskentässä

Julkisrahoitteisessa kotimaisessa tutkimustoiminnassa (Tekes-rahoitus, Suomen Akatemian rahoitus, uusi tuleva Strategisen tutkimuksen rahoitusinstrumentti) VTT:n kanssa samasta rahoituksesta kilpailevat kotimaassa erityisesti yliopistot (esim. Aalto -yliopisto, Tampereen teknillinen yliopisto, Oulun yliopisto, Lappeenrannan teknillinen yliopisto), Luonnonvara- ja ympäristötutkimuksen yhteenliittymään (LYNET) kuuluvat muut tutkimuslaitokset, Geologian tutkimuskeskus (GTK) sekä muut tutkimuslaitokset (esim. Metsätutkimuslaitos (Metla). Samaan aikaan sekä yliopistot ja tutkimuslaitokset ovat myös VTT:n tärkeitä yhteistyökumppaneita, sillä julkisen tutkimuksen rahoittajat yleensä edellyttävät hankkeissaan laajoja yhteistyökonsortioita.

Kansainvälisessä tutkimustoiminnassa (erityisesti EU-rahoitteinen tutkimus) VTT:n kanssa rahoituksesta kilpailevat erityisesti muut kansainväliset tutkimuslaitokset (esim. TNO, Fraunhofer-Gesellschaft, SINTEF) sekä yliopistot sekä osin myös kotimaiset yliopistot ja tutkimuslaitokset. Samoin kuin kotimaisessa tutkimustoiminnassakin, kilpailijat ovat usein myös tärkeitä yhteistyökumppaneita kansainvälisissä tutkimushankkeissa.

VTT:n toimintojen organisoiminen

VTT on organisoimanut kaupalliset asiantuntijapalvelunsa valtion omistamaan VTT Expert Services Oy:öön, joka toimii markkinaehtoisesti. VTT Expert Services Oy:hyn on siirretty asiantuntijapalvelut, -selvitykset ja -arviot, sertifiointi- ja hyväksyntäpalvelut, testaus-, tarkastus- ja analyysipalvelut sekä kalibrointipalvelut. VTT:n kotimaisessa maksullisessa tutkimustoiminnassa VTT:n kanssa kilpailevat ainakin joiltain osin yliopistot, tutkimuslaitokset sekä ammattikorkeakoulut. VTT:n tutkimustoimintaan liittyy usein myös kokeellinen infrastruktuuri, jota ei yleensä ole yrityksillä (kuten puhdistilat, energiatutkimuksen infra, biotekniikka sekä painetun elektroniikan pilot-ympäristö). Kalliin tutkimusinfrastruktuurin hyödyntäminen pienyritysten kehitystyössä on myös yksi VTT:n rooleista eli tutkimustulosten vieminen käytännön hyödyksi. Kansainvälisessä maksullisessa tutkimustoiminnassa kilpailijoita ovat lähinnä kansainväliset VTT:n kaltaiset tutkimuslaitokset (samat kuin yllä) sekä osin myös yliopistot. Kuten kotimaassakin, joillakin teknologia-alueilla on myös tutkimustoimintaan keskittyviä asiantuntijayrityksiä, jotka voidaan osin nähdä kilpailijoina.

VTT:n uusi yhtiömuotoinen toimintamalli olisi EU:n valtiontukisääntöihin soveltuva, eikä aiheuttaisi niiden vuoksi muita toimia kuin julkisrahoitteisen ja yritysrahoitteisen toiminnan kirjanpidollisen eriyttämisen. VTT:n voittoa tavoittelevat tytäryhtiöt toimisivat markkinaehtoisesti ilman erivapauksia tai erityisasemaa. Yhtiö toimittaisi hallintopalveluita tytäryhtiölleen siten, että tehtävät olisi hinnoiteltu markkinaehtoisesti ja tytäryhtiöitä veloitettaisiin niihin käytettyjen resurssien perusteella.

Kilpailuneutraliteetin toteutumisen varmistamiseksi VTT-konsernin maksullinen palvelutoiminta, tutkimustoimintaa lukuun ottamatta, eriytettäisiin jatkossa voittoa tavoittelevan tytäryhtiön hoidettavaksi. Strategisen ja liiketaloudellisilla perusteilla tapahtuvan tutkimuksen eriyttäminen VTT Oy:ssä tapahtuisi seuraavilla periaatteilla. Taloudellinen ja ei-taloudellinen toiminta eriytettäisiin vähintään nykyisellä tarkkuudella. Raportointi säilyisi vähintään nykyisellä tasolla ja talou-

dellisen ja ei-taloudellisen toiminnan osalta laadittaisiin erilliset tuloslaskelmat tilikausi-kohtaisesti. Taloudellisen toiminnan tuloslaskelmassa annettaisiin oikeat ja riittävät tiedot taloudellisen toiminnan tuotoista, kustannuksista ja kustannusvastaavuudesta. Tuloslaskelma esitettäisiin virallisen tilinpäätöksen osana liitetietona ja julkaistaan vuosikertomuksessa.

Yhtiö seuraisi ja päivittäisi tarvittaessa erittelyn perusteita. Toiminnan luonteen niin edellyttäessä yhtiö käynnistäisi toimenpiteet markkinaehtoisen toiminnan siirtämiseksi tytäryhtiöön. Taloudellisen toiminnan tuloslaskelman tarkemmasta sisällöstä säädettäisiin tarvittaessa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella. Mikäli taloudellisen ja ei-taloudellisen toiminnan harjoittaminen samassa yhtiössä aiheuttaisi kilpailupoliittisia ongelmia, työ- ja elinkeinoministeriö velvoittaisi VTT:n toteuttamaan rakenteellisen eriyttämisen myös tutkimustoiminnan osalta.

MIKES on käytännössä ainoa kansallinen toimija metrologiajärjestelmän ylläpidossa. Tämä johtuu toiminnan kansainvälisestä organisoinnista. Metrologiajärjestelmän ylläpitoon ei liity kaupallista toimintaa, jolloin tällä toiminnalla ei uudessakaan yhtiössä ole ennakoitavissa riskiä kilpailuneutraliteetin suhteen. Kilpailtua toimintaa liittyy lähinnä mittalaitteiden liikevaihdoltaan vähäiseen kalibrointitoimintaan.

Valtiontuki

Valtiontukisääntelyn lähtökohtana on, että kaikki valtiontuki on kiellettyä, jollei sitä erikseen ole säädetty sallituksi. EULainsäädännössä on edelleen määritelty, missä tapauksissa valtiontuki on sallittua. Valtiontukia koskeva ryhmäpoikkeusasetus sekä Euroopan yhteisön puitelainsäädäntö tutkimus- ja kehitysohjon sekä innovaatiotoimintaan myönnettävälle valtiontuelle määrittelevät sallitun valtiontuen käyttöä (Yhteisön puitteet tutkimus- ja kehitysohjon sekä innovaatiotoimintaan myönnettävälle valtiontuelle; 2006/C 323/01 -säännökset muuttuvat vuoden 2014 aikana, mutta tiedossa olevilla muutoksilla ei ole vaikutusta siihen, mitä tässä lakiehdotuksessa esitetään). Jäsenvaltiot

voivat tukea puitteiden määrittelemällä tavalla näitä Euroopan unionin kasvun, kilpailukyvyyn ja työllisyyden kannalta keskeisiä instituutioita. Konkreettisenä tavoitteena on varmistaa, että myönnetty tuki on kohdennettu optimaalisesti, vastaa markkinoiden tarpeita ja edistää kilpailua sitä vääristämättä.

Yhtiöittämisellä ei esitetä muutosta VTT:n perustehtävään ja rooliin tutkimuslaitoksena, missä uuden tiedon luominen on yhtä tärkeää kuin sen soveltaminen käytäntöön ja kaupallistaminen. Tällaisessa roolissa VTT Oy tarvitsisi aivan samalla tavalla julkista rahoitusta strategiseen tutkimukseen kuin se on tarvinnut virastona. Tutkimuslaitoksen rooliin kuuluisi strateginen tutkimus uuden osaamisen luomiseksi. Tällainen tutkimus on kaikissa keskeisissä Eurooppalaisissa vertailumaisissa julkisen rahoituksen varassa. Siten yhtiöittämisen jälkeenkin valtion talousarviorahoitus kohdistettaisiin VTT Oy:n strategiseen tutkimukseen ja sijoitettaisiin VTT Oy:n käyttöön strategisen tutkimuksen rahoitukseksi.

4.5 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Esityksessä VTT Oy:n toiminnan tavoitteena olisi kansainvälisesti korkeatasoisen tieteellisen ja teknistaloudellisen tiedon ja osaamisen luominen sekä teknologian ja innovaatioiden tuottaminen elinkeinoelämän ja muun yhteiskunnan tarpeisiin. Toiminnallaan VTT Oy edistäisi yritysten teknologista ja taloudellista kilpailukykyä ja tukisi yhteiskuntapolitiikan suunnittelua ja toimeenpanoa.

Esityksen tavoitteena on MIKESin ja VTT:n yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tehostaminen. Niiden yhdistäminen hyödyttäisi molempia organisaatioita. MIKESin osaaminen mittausten luotettavuudessa toisi VTT:n palveluihin uuden näkökulman. Toisaalta VTT:n laajempi sovelluskenttä ja siihen liittyvä osaaminen helpottaisivat metrologian nykyistä laajempaa soveltamista. Yhdistämisellä saavutettaisiin myös toiminnallista tehokkuutta hyödyntämällä yhdistetyn kokonaisuuden hallinnosta saatavia synergiaetuja. Hyödyt heijastuisivat yhteiskunnalle ja elinkeinoelämälle niille tarjottavien palveluiden parantumisena.

Yhtiöittämisellä helpotettaisiin yhdistettävän kokonaisuuden toimintamahdollisuuksia kansainvälistyvillä tutkimusmarkkinoilla, jotka puolestaan edesauttaisi tutkimuskeskusta kansainvälisesti korkeatasoisen osaamisen ja tietotaidon hankkimisessa. Kansainvälisesti korkeatasoinen osaaminen on perusedellytys sille, että tutkimuskeskus voisi toteuttaa tehtäväänsä elinkeinoelämän ja muun yhteiskunnan tukemisessa.

4.6 Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Esityksen mukaan VTT ja MIKES yhdistettäisiin ja näin syntyvästä uudesta kokonaisuudesta muodostettaisiin valtion kokonaan omistama, voittoa tavoittelematon erityistehäväyhtiö. Virastojen henkilöstömäärä on tällä hetkellä yhteensä n. 2 650 henkilöä, joista valtaosa on työsuhteessa. Virkasuhteisia on noin 40 henkilöä. Esityksellä ei olisi välittömiä henkilöstövaikutuksia. Henkilöstön aseman järjestämiseen sovellettaisiin työsopimuslain (55/2001) ja valtion virkamieslain (750/1994) liikkeenluovuttamista koskevia säännöksiä. Sekä VTT:n että MIKESin virat lakkaisivat ja niihin perustuvat virkasuhteet sekä määräaikaiset virkasuhteet päättyisivät ilman irtisanomista. Henkilöstö molemmista virastoista siirtyisi ns. vanhoina työntekijöinä uuteen yhtiöön työsuhteeseen 1 päivästä tammikuuta 2015 lukien. Vanhoina työntekijöinä siirtyminen liittyy erilaisten palvelusuhdetta koskevien määräaikojen laskentaan. Henkilöstön aseman järjestämisestä on tehty aiesopimus henkilöstöjärjestöjen kanssa.

Tukeisiin siirtyisi FINASin henkilöstö vahvuudeltaan noin 25 henkilöä. Siirtyvä henkilöstö pysyisi valtion virkamiehiä ja työsuhteisia henkilöitä koskevan sääntelyn piirissä.

Tarkoitus olisi, että siirtyvän henkilöstön työsuhteen ehdoista sovittaisiin työehtosopimuksin jo ennen yhtiön toiminnan aloittamista. Henkilöstön asemaan sovellettaisiin myös, mitä valtioneuvoston periaatepäätöksessä valtion henkilöstön aseman järjestämisestä organisaatiomuutostilanteissa (VM 9/01/2006) on määrätty. Määräaikainen työ- ja virkasuhteinen henkilöstö siirtyisi osake-

yhtiön palvelukseen palvelussuhteen keston ajaksi.

Osakeyhtiöön siirtyvä henkilöstö siirtyisi yhtiöittämisen johdosta valtion eläkelain mukaisesta järjestelmästä yksityisen alan työeläkejärjestelmän piiriin. Yhtiöittämisessä on periaatteena, että osakeyhtiöön siirtyvän henkilöstön eläke-edut turvataan ja siirtyvien uusi eläketurva vastaa nykyistä eläketurvaa. Tämä järjestetään erillisellä eläkevakuutuksella. Lisäeläketurvan pääomitettujen kustannusten lopullinen vastuusumma ratkeaa lisäeläketurvan järjestämistä koskevan kilpailutuksen jälkeen. Lisäeläketurvan järjestäminen koskee vain niitä henkilöitä, jotka ovat olleet yhtäjaksoisesti valtion palveluksessa ennen 1 päivä tammikuuta 1993 alkaen. Myöhemmin valtion palvelukseen tulleiden henkilöiden kohdalla ei ole tarvetta lisäeläketurvaan, sillä valtion ja yksityisen alan työeläkejärjestelmien eläketurvan taso vastaa näiltä osin toisiaan. Osana yhtiöittämisen valmistelua selvitetään eläketurvaa koskevan järjestelyn yhteensopivuus Euroopan Unionin valtioneuvoston päätöksen kanssa ja käynnistetään notifiointimenettely.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Esitys on laadittu työ- ja elinkeinoministeriössä yhdessä VTT:n ja MIKESin kanssa. Työ- ja elinkeinoministeriö on myös asettanut ohjausryhmän, jonka tehtävänä on ohjata, tukea ja seurata asian valmistelua. Esitys perustuu valtioneuvoston 5 päivänä syyskuuta 2013 tekemään periaatepäätökseen.

Tutkimus- ja innovaationeuvosto asetti vuonna 2011 asiantuntijaryhmän tekemään ehdotuksen valtion tutkimuslaitoskentän kokonaisuudistuksesta. Asiantuntijaryhmä ehdotti muun muassa, että tutkimuslaitosten rakennetta uudistetaan kokoamalla tutkimuslaitoksista toiminnallisesti ja rakenteellisesti vahvempia laitoksia ja että niissä tehtävän tutkimuksen tieteidenvälisyyttä ja monitieteisyyttä vahvistetaan.

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti 16 päivänä lokakuuta 2012 selvitysmiehen laatimaan arvion ja toimenpideehdotuksen valtion tut-

kimuslaitosten kokonaisuudistukseen liittyvästä esityksestä eräiden tutkimuslaitosten yhdistämiseksi (TEM-julkaisuja 5/2013, tammikuu 2013).

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Lausuntopyyntö lähti 35 taholle joista 24 esitti lausunnon. Lausunnoissa kannatettiin yhtiöittämistä. Lähes kaikissa lausunnoissa ilmaistiin valtion tutkimuslaitosuudistukseen liittyvä huoli VTT:n tutkimusrahoituksen tason kehityksestä tulevaisuudessa.

Työntekijäjärjestöjen kommentit liittyivät henkilöstön aseman turvaamiseen kuten lisäeläkkeen käsittelyyn. VTT Oy:n toiminnan kilpailuvaikutuksiin tutkimuskentässä kiinnitettiin huomiota Kilpailu- ja kuluttajaviraston (KKV), Suomen yrittäjät ry:n (SY), Elinkeinoelämän keskusliitto ry:n (EK), Teknologiateollisuus ry:n (TT) ja Lappeenrannan teknillisen yliopiston (LUT jonka lausuntoon myös Unifi ry viittasi) lausunnoissa. Lisäksi esitettiin eräitä lähinnä teknisiä kommentteja MIKESiin ja FINASiin liittyen.

Juko ry ja Pardia ry toivat yhteisessä lausunnossaan (johon Ylemmät toimihenkilöt YTN ry, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry ja Akava ry yhtyivät) esille määräaikaista tehtäviä hoitavan henkilöstön aseman, osakeyhtiöön siirtyvän henkilöstön eläke-etujen turvaamisen, liikkeenluovutuksen periaatteiden tärkeyden sääntelyssä sekä erityisesti Tukesiin siirtyvien työntekijöiden aseman. VTT:n henkilöstöjärjestöt kiinnittivät huomiota siihen, että yhtiöittämisen myötä VTT:n edellytykset saada julkista tutkimusrahoitusta tulee turvata. Lisäksi metrologian asema tulee turvata laissa.

SY korosti uuden tutkimus- ja kehittämissyhtiön tutkimusinfrastruktuurien tuloksellista hyödyntämistä pienyritysten kehitystyössä. VTT Oy:n toiminta ei saisi vääristää kilpailuasetelmaa suhteessa asiantuntijayrityksiin. TT:n mukaan VTT Oy:n asema innovaatiopolitiikassa voisi olla nykyistäkin vahvempi, jos sen toiminta tukee vahvasti Suomessa toimivien yritysten kilpailukykyä. EK kannattaa VTT:n yhtiöittämistä ja esityksessä ehdotettuja organisaatio- ja lakimuutoksia, mutta kysyy, millä tavoin se lisää VTT:n lä-

pinäkyvyyttä. Mahdollisten kilpailuhäiriöiden tulisi olla mahdollisimman vähäisiä kilpailuilla markkinoilla, mikä koskee myös muita julkisia tutkimuslaitoksia ja yliopistoja.

KKV toteaa lausunnossaan, että paras ratkaisu kilpailuneutraliteetin toteuttamiseksi olisi taloudellisen ja ei-taloudellisen toiminnan eriyttäminen kokonaan eri yhtiöihin. Lisäksi KKV:n lausunnossa käydään läpi VTT Oy:n toiminnan ja talouden periaatteita, ja esitetään yksityiskohtainen lista ei-taloudellisen ja taloudellisen toiminnan eriyttämisperiaatteiksi. Mikäli strategista tutkimusta ja liiketaloudellisin perustein tapahtuvaa tutkimusta ei voida yhtiöittää omiksi yhtiöikseen, pitää KKV kirjanpidollisen eriyttämisen periaatteita keskeisinä tapoina toteuttaa kilpailuneutraliteettia VTT Oy:n toiminnassa. KKV katsoo, että yhtiöittäminen lisää VTT:n toiminnan läpinäkyvyyttä. KKV esittää myös asetuksenantovaltuudesta säätämistä VTT Oy:n kirjanpidollisen eriyttämisen suhteen.

Työ- ja elinkeinoministeriö on KKV:n lausunnon saatuaan arvioinut VTT:n asiakkuuksia ja niiden luonnetta. Liiketaloudellisilla perusteilla tapahtuvan tutkimuksen katsotaan monilta osin liittyvän kiinteästi VTT:n strategiseen tutkimukseen ja myös merkittävällä tavalla tukevan sitä. Kun tutkimustoiminnan osalta mahdolliset kotimaiset kilpailijat olisivat yliopistoja ja korkeakouluja, jotka myös saavat sekä julkista että yksityistä tutkimusrahoitusta, ministeriö on arvioinut että julkisrahoitteista ja liiketaloudellisilla perusteilla tapahtuvaa maksullista tutkimustoimintaa voidaan harjoittaa VTT Oy:ssä ilman, että kilpailuneutraliteetti vaarantuu. Esityksessä on otettu huomioon KKV:n lausunnossa esiin tuodut kirjanpidollista eriyttämistä koskevat periaatteet, joiden mukaisesti VTT Oy:n on toimittava.

Suomen Akatemia pitää tärkeänä, että VTT:n asema oikeushenkilömuodon muutoksella saadaan sellaiseksi, että VTT on tasa-arvoisessa asemassa muiden eurooppalaisten tutkimuslaitosten kanssa kilpailtaessa tutkimusrahoituksesta. Oulun yliopisto ehdottaa määriteltäväksi tarkempaa työnjakoa VTT Oy:n ja yliopistojen välille. LUT kiinnittää huomiota kilpailuasetelmaan VTT Oy:n ja

yliopistojen välillä. Ammattikorkeakouluja edustava Arene ry samoin kuin Tekes näkee yhtiöittämisessä mahdollisuuden purkaa ras- kaita hallintorakenteita.

Puolustusministeriö ehdottaa säädettäväksi VTT Oy:n varautumisveloitteesta. Tukes kiinnittää lausunnoissaan huomiota eräisiin FINAS-järjestelyn yksityiskohtiin. MIKES esittää näkökohtia sen puolesta, että metrologia organisoitaisiin itsenäiseksi toiminnoksi ja se olisi uudessa VTT Oy:ssä oma yksikönsä.

Asiassa on erityisesti otettu huomioon henkilöstön asemaan, kilpailuneutraliteettiin sekä FINAS-järjestelyn yksityiskohtiin liittyvät lausunnot.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2014 ensimmäiseen lisätalousarvioesitykseen sekä vuoden 2015 talousarvioesitykseen.

VTT:hen, MIKESiin ja FINAS akkreditointipalveluun viitataan lukuisissa laeissa ja asetuksissa. Tarvittavat FINAS-palvelun siirrosta ja VTT:n ja MIKESin yhtiöittämisestä aiheutuvat tekniset säädösmuutokset (nimenmuutokset) tehdään erillisessä esityksessä, joka annetaan syksyllä 2014 eduskunnalle.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy -nimisestä osakeyhtiöstä

1 §. Tarkoitus ja asema. Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin yhtiön tarkoitus. Osakeyhtiön tarkoituksena olisi edistää elinkeinoelämän kehitystä ja uudistumista sekä tukea yhteiskuntapolitiikan suunnittelua ja toimeenpanoa. Säännöksellä täsmennettäisiin mutta ei olennaisesti muutettaisi VTT:n ja MIKESin nykyistä tarkoitusta. Yhtiön tehtävistä säädettäisiin lähemmin 2 §:ssä.

Pykälän 2 momentin mukaan yhtiö olisi valtion omistuksessa ja hallinnassa oleva osakeyhtiö. Yhtiö kuuluisi työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan ja yhtiön omistaja-ohjauksesta vastaisi työ- ja elinkeinoministeriö. Omistusta koskevaan päätöksentekoon ja omistajaohjaukseen sovellettaisiin valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annettua lakia (1368/2007). Toimintaan sovellettaisiin osakeyhtiölakia. Ministeriö ohjaisi yhtiön toimintaa strategisella ohjausasiakirjalla, joka sisältäisi muun muassa vaikuttavuustavoitteita sekä priorisoituja painopistevalintoja.

2 §. Tehtävät. Pykälän 1 momentin mukaan yhtiön tehtävänä olisi riippumattomana ja

puolueettomana tutkimuslaitoksena edistää tutkimuksen ja teknologian laaja-alaista hyödyntämistä sekä kaupallistamista elinkeinoelämässä ja yhteiskunnassa. Yhtiö vastaisi myös tehtävänsä liittyvästä kansainvälisestä toiminnasta. Yhtiöllä voi tehtävänsä toteuttamiseksi olla tytäryhtiöitä.

Pykälän 2 momentin 1 kohdassa määriteltäisiin yhtiön harjoittama strateginen tutkimus. Strategisella tutkimuksella tarkoitettaisiin sellaista teknologian soveltavaa tutkimusta ja kehittämistä sekä näihin liittyvää ennakointitoimintaa, joka olisi yhtiön julkisesti rahoitettavaa toimintaa.

Pykälän 2 momentin 2 kohdassa säädettäisiin liiketaloudellisilla perusteilla tapahtuvasta tutkimuksesta. Liiketaloudellisilla perusteilla tapahtuva tutkimus tuottaisi teknologiaan ja innovaatioihin perustuvia tutkimus- ja asiantuntijapalveluja. Liiketaloudellisilla perusteilla tapahtuva tutkimus olisi erillään strategisesta tutkimuksesta.

Pykälän 2 momentin 3 kohdassa säädettäisiin, että yhtiö toimisi kansallisena metrologialaitoksena tieteellisen metrologian osalta. Yhtiö ylläpitäisi ja kehittäisi kansallista metrologiajärjestelmää, mittanormaali- ja kalibrintipalvelua sekä harjoittaisi alan strategista ja liiketaloudellisilla perusteilla tapahtuvaa tutkimusta. Kyseiset tehtä-

vät vastaisivat MIKESin nykyisiä tehtäviä pois lukien FINAS akkreditointiyksikkö, jonka siirrosta valtion virastoon säädettäisiin erikseen.

Pykälän 3 momentin mukaan Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä yhtiön tehtävistä.

3 §. Taloudelliset toimintaperiaatteet. Pykälän mukaan yhtiö olisi voittoa tavoitteilemattoman tutkimuslaitos, jonka muusta kuin strategisesta tutkimustoiminnasta ja metrologiajärjestelmän ylläpidosta saatu voitto investoitaisiin kokonaisuudessaan edelleen yhtiön omaan tutkimustoimintaan, osaamisen kehittämiseen ja tutkimustulosten levittämiseen. Siten yhtiön luonne tutkimusorganisaationa säilyisi riippumatta hallintorakenteen muutoksesta. Tällöin valtion, Euroopan unionin ja muiden julkisten rahoittajien olisi mahdollista rahoittaa strategista tutkimusta samoin ehdoin kuin nykyisin. Ministeriö asettaa yhtiön liiketaloudellisilla perusteilla tapahtuvalle tutkimukselle tuottotavoitteen.

Strateginen tutkimus ja liiketaloudellisilla perusteilla tapahtuva tutkimus eriytettäisiin yhtiön kirjanpidossa, ja niistä laadittaisiin erilliset tuloslaskelmat tilikausikohtaisesti. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää liiketaloudellisilla perusteilla tapahtuvaa tutkimusta koskevan tuloslaskelman tarkemmasta sisällöstä.

Tämä olisi välttämätöntä valtioneuvoston johdosta ja vastaa VTT:n nykyistä toimintatapaa. Strategisen tutkimuksen osalta yhtiö olisi korkeakoulun tai tutkimuslaitoksen kaltainen yksikkö oikeudellisesta asemastaan tai rahoitustavasta riippumatta. Tältä osin sen päätavoitteena olisi harjoittaa perustutkimusta, teollista tutkimusta tai kokeellista kehittämistä ja levittää tutkimustuloksia koulutuksen, julkaisujen tai teknologiansiirron kautta. Kaikki voitto investoitaisiin edelleen tutkimustoimintaan, tulosten levittämiseen tai opetukseen.

4 §. Yhtiön rahoitus. Pykälän 1 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriö myöntäisi yhtiön toimintaan rahoitusta tässä laissa säädettyyn muuhun kuin liiketaloudellisilla perusteilla tapahtuvaan tutkimukseen valtion talousarvioon otettavan määrärahan rajoissa.

Yhtiöittäminen ei muuttaisi yhtiön perustehtävää ja roolia tutkimuslaitoksena. Tällai-

nessa roolissa yhtiö tarvitsisi saman julkisen rahoituksen strategiseen tutkimukseen kuin se on tarvinnut virastona. Tutkimuslaitoksen rooliin kuuluisi strateginen tutkimus uuden osaamisen luomiseksi. Tällainen tutkimus on kaikissa maissa käytännössä julkisen rahoituksen varassa. Siten yhtiöittäminen jälkeenkin valtion talousarviorahoitus kohdistettaisiin yhtiön strategiseen tutkimukseen ja sijoitettaisiin yhtiön käyttöön strategisen tutkimuksen rahoituksena.

Yhtiölle korvattaisiin muuhun toimintaan kuin arvonlisäverolain 1 § 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun liiketoiminnan muodossa harjoitettuun toimintaan liittyviin hankintoihin ja toimitilavuokriin sisältyvien arvonlisäverojen osuus yhtiölle aiheutuneista kustannuksista. Lainkohdan 1 momentissa tarkoitettua rahoituksessa huomioidaan yhtiölle aiheutuvat toimitilavuokria koskevat, arvonlisäverotukseen liittyvät piilevät kustannukset.

5 §. Yhtiön tiedonantovelvollisuus. Pykälän mukaan yhtiön olisi annettava ministeriölle sen pyynnöstä tietoja, jotka ovat tarpeen yhtiön ohjaamiseksi ja valvomiseksi. Ministeriön omistajaohjaus edellyttäisi tietoja erityisesti yhtiön taloudellisesta tilanteesta, hallinnosta ja riskeistä, joita ministeriö seuraisi.

6 §. Yhtiön varautumisvelvollisuus. Yhtiön tulisi valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa. Säädos vastaisi valmiuslain 12 §:ää.

7 §. Professorin arvonimi. Pykälässä säädettäisiin yhtiön oikeudesta myöntää palveluksessaan olevalle henkilölle oikeus käyttää professorin arvonimeä. Oikeus käyttää professorin arvonimeä voitaisiin myöntää VTT Oy:n toimitusjohtajalle, yhtiössä työskentelevälle tutkimusprofessorille ja muulle henkilölle, joka työskentelee sellaisissa johtavissa tehtävissä, jotka edellyttävät erityistä tieteellistä pätevyyttä. Päätöksen asiassa tekisi yhtiön hallitus. Säännös vastaisi voimassa olevan Teknologian tutkimuskeskus VTT:stä annetun valtioneuvoston asetuksen 4 §:n sisältöä, kuitenkin niin että oikeus arvonimen käyttöön olisi yhtiön harkinnassa. Mahdollisuus myöntää oikeus käyttää professorin ar-

vonimeä olisi jatkossakin perusteltua ottaen huomioon yhtiön luonne ja asema kansallisena sektoritutkimuslaitoksena.

8 §. Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

1.2 Laki Teknologian tutkimuskeskus VTT:n ja Mittatekniikan keskuksen muuttamisesta osakeyhtiöksi

1 §. Luovutusvaltuus ja perustettava osakeyhtiö. Pykälän mukaan valtioneuvosto valtuutettaisiin luovuttamaan VTT:n ja MIKESin hallinnassa oleva omaisuus, oikeudet ja liiketoiminta perustettavalle osakeyhtiölle sekä merkitsemään kaikki sen osakkeet. Valtioneuvosto valtuuttaisi tämän mukaisesti työ- ja elinkeinoministeriön toteuttamaan luovutusjärjestelyt. Luovutusvaltuus ei katkaisi MIKESin FINAS akkreditointiyksikköä, joka siirrettäisiin osaksi Tukesia.

Pykälän 2 momentin mukaan perustettavan yhtiön toiminnasta ja asemasta säädettäisiin erikseen Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annettavassa laissa.

Pykälän 3 momentin mukaan valtio merkitseisi yhtiötä perustettaessa kaikki sen osakkeet.

2 §. Luovutuksen ehdot. Pykälän 1 momentin mukaan valtioneuvosto määräisi osakeyhtiölle luovutettavan omaisuuden ja sen arvon sekä ehdot, joilla luovutus tapahtuu. Valtioneuvosto määräisi myös muista omaisuuden luovuttamista ja osakeyhtiön muodostamista koskevista järjestelyistä.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvosto määrää, mikä osa omaisuudesta pantaisiin yhtiöön osakkeita vastaan. Apporttiomaisuuden siirto tapahtuisi yhtiön aloittaessa toimintansa lain tultua voimaan. Luovutus tapahtuisi valtioneuvoston valtuutuksen perusteella erillisellä luovutuskirjalla, jossa luovutettava varallisuus yksilöidään.

3 §. Verotus. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin perustettavan yhtiön verokohtelusta. Lainkohdan mukaan osakeyhtiö ei maksaisi varainsiirtoveroa 1 ja 2 §:ssä tarkoitettusta omaisuuden siirrosta apporttina. Säännöksen mukainen verovapaus vastaisi laajuudeltaan varainsiirtoverolain 43 §:n 1 momentin mu-

kaista verovapautta. Hakemusmenettelyä ei kuitenkaan edellytettäisi, koska verovapauden edellytysten täyttymistä voidaan tässä tapauksessa pitää selvänä.

Pykälän 2 momentissa olisi selventävänä säännöksenä viittaus elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 d §:n soveltamisesta yhtiöittämiseen. Yhtiöittämisessä noudatettaisiin soveltuvin osin liiketoimintasiirtoa koskevia säännöksiä ja sovellettaisiin jatkuvuusperiaatetta.

4 §. Vastuu sitoumuksista. Pykälän 1 momentin mukaan sen jälkeen kun omaisuus olisi siirretty osakeyhtiöön, se ottaisi vastatakseen VTT:n ja MIKESin tekemistä sellaisista laina-, takaus-, palvelu-, hankinta- ja toimitussopimuksista sekä muista sitoumuksista, joihin nämä ovat sitoutuneet ja jotka koskevat osakeyhtiölle luovutettua omaisuutta ja liiketoimintaa. Tulevasta yhtiöittämisestä otetaan maininta niihin sopimuksiin, jotka Teknologian tutkimuskeskus VTT ja Mittatekniikan keskus tekevät ennen yhtiöittämistä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että koska velallinen voi vaihtua vain velkojan suostumuksella, vastaisi valtio edelleen toisijaisesti sellaisista perustamista edeltävistä velvoitteista, joista ei toisin sovita. Säännöksellä varmistettaisiin toiminnan ja palvelujen tarjonnan jatkuvuus yhtiöittämisen yhteydessä.

5 §. Henkilöstön palvelussuhteen muuttaminen. Pykälässä olisi säännökset henkilöstön asemasta järjestämisestä osakeyhtiön perustamisen yhteydessä.

VTT:n ja MIKESin virat lakkaisivat ja niihin perustuvat virkasuhteet sekä määräaikaiset virkasuhteet päättyisivät ilman irtisanomista 31 päivänä joulukuuta 2014. Henkilöstö siirtyisi työsuhteeseen osakeyhtiön toiminnan aloittamisesta lukien. Niin ikään sekä MIKESin että VTT:n työsopimussuhteinen henkilöstö siirtyisi yhtiöön sen perustamisesta lukien. Määräaikainen työsopimussuhteinen henkilöstö siirtyisi osakeyhtiön palvelukseen vastaavaksi määräajaksi määräaikaiseen työsuhteeseen.

Työntekijöihin ja palvelussuhteen ehtoihin sovellettaisiin yhtiön perustamisesta lukien, mitä laissa liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti säädetään tai sen nojalla sääde-

tään tai määrätään ja mitä yhtiötä sitovassa työehtosopimuksessa ja työsopimuksessa sovitetaan.

6 §. Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulevaisuudessa voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

Teknologian tutkimuskeskuksesta annettu laki ja Mittatekniikan keskukselta annettu laki ehdotetaan samalla kumottavaksi.

Lain täytäntöönpanon edellyttämien toimien ei nykyisin lähtökohtaisesti katsota edellyttävän nimenomaista valtuuttavaa säännöstä. Lain täytäntöönpanon edellyttämät toimet ovat vastuullisen viranomaisen velvollisuus eikä toimiin ryhtyminen edellytä erillistä valtuutusta, vaikka osaan toimista joudutaan käytännön pakosta ryhtymään ennen lain voimaantuloa. Pykälän 3 momentissa ehdotetaan tästä huolimatta selkeyden vuoksi säädettävän, että valtioneuvosto voi tehdä lakiehdotuksen 1 ja 2 §:ssä tarkoitettuja toimia ennen lain voimaantuloa. Yhtiöjärjestys voidaan vahvistaa ja yhtiö merkitä rekisteröidä kaupparekisteriin. Näin on tarkoitus varmistaa, ettei perustettavan yhtiön rekisteröinnille ennen lain voimaantuloa ole säädösteknisiä esteitä.

Pykälän 4 momentissa olisi säännös siitä, miten VTT:n ja MIKESin viimeinen tilinpäätös on laadittava ja tilintarkastus hoidettava. Koska tilinpäätös ja tilintarkastus koskevat valtion virastojen toimintaa, sovellettaisiin valtion talousarviosta annetun lain (423/1988) aineellisia säännöksiä, vaikkakin näiden toimenpiteiden suorittajana olisi osakeyhtiö.

1.3 Laki Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta annetun lain muuttamisesta

2 §. Tehtävät. Tukesin tehtäväksi ehdotetaan lisättäväksi kumottavaksi ehdotetun Mittatekniikan keskukselta annetun lain 1 §:n 1 momentin ja 3 momentin akkreditointia koskeva tehtävät. Ehdotetun muutoksen mukaan Tukes saisi uuden tehtävän, jonka mukaan viraston tehtävänä olisi valvoa ja edistää pätevyyden toteamisjärjestelmää (*akkreditointijärjestelmää*). Lisäksi ehdotetaan, että Tukesin tehtävänä olisi huolehtia arviointilaitosten pätevyyden arviointiin ja akkreditointiin liittyvistä tehtävistä siten kuin siitä erik-

seen säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Tätä tehtävää varten Tukesissa olisi akkreditointiyksikkö. Akkreditointiyksiköstä tulisi Tukesin viides yksikkö, joka olisi suoraan pääjohtajan alaisuudessa. Ehdotettu muutos laajentaisi Tukes toimialaa.

2 a §. Kansallinen akkreditointielin. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 a §. Pykälässä säädettäisiin kansallisesta akkreditointielimestä. Pykälän 1 momentin mukaan akkreditointijärjestelmään liittyvistä tehtävistä huolehtisi kansallisena akkreditointielimenä Tukesin akkreditointiyksikkö (*FINAS -akkreditointipalvelu*). Vastaava pykälä on nykyisin mittatekniikan keskukselta annetun asetuksen 1 a §:ssä. Kansallinen akkreditointielintä koskeva säännös ehdotettaisiin siirrettäväksi asetustasolta lakitasolle, koska kansallisen akkreditointielimen tehtävä on merkittävä. Kansallisia akkreditointielimiä koskevista vaatimuksista on säädetty akkreditointi- ja markkinavalvonta-asetuksen 8 artiklassa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että FINAS -akkreditointipalvelu voisi tehdä valtion talousarvion rajoissa sopimuksia pätevyyden toteamistoiminnan osalta ulkomaisten organisaatioiden kanssa pätevyyden vastavuoroisesta tunnustamisesta. Vastaavan sisältöinen pykälä on nykyisin mittatekniikan keskukselta annetun lain 3 §:ssä.

4 §. Johtaminen ja ratkaisovalta. Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, ettei Tukesin pääjohtaja voisi ottaa yksittäistapauksessa ratkaistavaksi akkreditointijärjestelmään liittyvää tai akkreditointeja koskevaa asiaa. Akkreditointisubstanssiin liittyvissä asioissa pääjohtaja ei voisi ottaa asiaa ratkaistavakseen, vaan akkreditointisubstanssiin liittyvissä asioissa päätösvalta olisi nykyiseen tapaan jakautunut akkreditointiyksikön päällikölle ja akkreditointiasianvaltuuskunnalle. Tällä toimivaltarajauksella turvataisiin omalta osaltaan akkreditointiyksikön riippumattomuutta, puolueetonta ja itsenäistä asemaa. Vastaava säännös on nykyisin mittatekniikan keskukselta annetun asetuksen 8 §:ssä.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 momentti, jossa säädettäisiin tarkemmin akkreditointiyksikön päätösvalan käyttämisestä. Momentissa ehdotetaan, että akkreditointiyk-

sikön asiat ratkaisee akkreditointiasiain valtuuskunta tai akkreditointiyksikön päällikkö tai muu virkamies, jolle toimivalta olisi työjärjestyksen mukaan annettu. Akkreditointiyksikön päällikkö ratkaisisi akkreditointijärjestelmään liittyvät ja akkreditoiteja koskevat muut kuin 5 a §:n asiat. Momentin sisältö vastaa nykyistä käytäntöä ja toimivallan jakoa. Vastaavat säädökset ovat nykyisin mittatekniikan keskukselta annetun lain 2 a §:ssä.

Nykyisestä poiketen akkreditointiyksikön päällikön nimittäisi Tukesin pääjohtaja. Tämä poikkeus ei vaadi lainmuutosta, koska nykyisessä Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta annetussa valtioneuvoston asetuksen 4 §:ssä on jo säädetty, että pääjohtaja nimittää välittömässä alaisuudessaan toimivan toimintayksikön päällikön. Nykyisen mittatekniikan keskukselta annetun asetuksen 10 §:n mukaan akkreditointiyksikön päällikön ja hänen sijaisen nimittää akkreditointiasiain valtuuskunta. Tukesin pääjohtajan nimitysvalta takaa paremmin akkreditointiyksikön riippumattomuutta, koska akkreditointiasian valtuuskunnassa on edustettuina myös akkreditointiyksikön asiakkaita. Akkreditointiyksikön päällikkö raportoi hallinnollisissa asioissa pääjohtajalle kuten muutkin viraston toimintayksiköiden päälliköt. Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta annetun asetuksen 5 §:n 2 momentissa on säädetty, että välittömästi ylijohdajan alaisen toimintayksikön päälliköltä vaaditaan ylempi korkeakoulututkinto, hyvää perehtyneisyyttä viran tehtäväalaa ja käytännössä osoitettua johtamistaitoa. Nämä kelpoisuusvaatimukset koskisivat myös akkreditointiyksikön päällikköä. Tämän vuoksi ehdotettuun lakiin ei olisi tarvetta ottaa kelpoisuusvaatimuksia koskevia säännöksiä. Virkaan nimittämisen perusteista voidaan tarvittaessa säätää valtion virkamieslain (750/1994) 8 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella.

5 a §. Akkreditointiasiain valtuuskunta. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 5 a §, jossa säädettäisiin akkreditointiasiain valtuuskunnasta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että akkreditointiasiainvaltuuskunnan tehtävänä on ohjata ja valvoa akkreditointiyksikön toimintaa. Vastaava säännös on mittatekniikan keskukselta annetun lain 2 §:n

1 momentissa. Valtuuskunnan muista tehtävistä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Pykälän 2 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriön nimittäisi akkreditointiasiain valtuuskunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Vastaavat säännökset on mittatekniikan keskukselta annetun lain 2 §:ssä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin valtioneuvoston asetuksenantovaltuuksista. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin akkreditointiasiain valtuuskunnan tehtävistä, kokoonpanosta, palkkioista ja päätösvallasta. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin kuinka monta jäsentä työ- ja elinkeinoministeriö nimittäisi valtuuskuntaan. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää myös siitä, että työ- ja elinkeinoministeriö määräisi valtuuskunnalle puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Nykyisin akkreditointiasiain valtuuskunnan kokoonpanosta on säädetty mittatekniikan keskukselta annetun lain 2 §:n 3 momentissa.

Lakiin ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan siirrettäviä tehtäviä hoitava henkilöstö siirtyisi Tukesiin virkoineen tehtävien siirron myötä. Ehdotetussa siirtymäsäännöksessä säädettäisiin, että siirtyvä henkilöstö säilyttää siirtymähetkellä palvelussuhteeseen perustuvat oikeudet ja velvollisuudet. Kysymys on virka- ja työsuhteeseen perustuvista yleisistä virkamies- ja työoikeudellisista oikeuksista ja velvollisuuksista.

Palvelussuhteen ehdot vastaanottavassa virastossa perustuisivat valtion keskustason virka- ja työehtosopimukseen sekä vastaanottavassa virastossa sovellettaviin tarkentaviin virkaehtosopimukseen ja viraston työehtosopimukseen niiden soveltamisalan ja niissä sovitun mukaisesti samoin kuin voimassa oleviin säädöksiin ja määräyksiin sekä viraston toimivaltansa puitteissa tekemiin päätöksiin ja sopimuksiin. Myös palkkaus vastaanottavassa virastossa perustuisi edellä esitetyn mukaisesti vastaanottavan organisaation palkkausjärjestelmään, niin myös henkilön kuukausipalkka ja sen muutokset.

Määräaikaisia tehtäviä hoitava työ- ja virkasuhteinen henkilöstö siirtyisi Tukesin palvelukseen määräaikaisen palvelussuhteensa keston ajaksi.

Tukesin palkkausjärjestelmän mukaista kuukausipalkkaa korkeampi palkkaus turvataisiin edellyttäen, että henkilön tehtävät Tuokesissa vastaavat vaativuudeltaan vähintään hänen tehtäviään mittatekniikan keskuksessa. Henkilöllä olisi tällöin oikeus mittatekniikan keskuksessa maksettavan kuukausipalkan erotuksen määräiseen palkanlisään.

Niissä tapauksissa, joissa tehtävän vaatavuus ei säily entisellä tasolla, palkanlisä lasketaan sellaisen palkan, joka luovuttavassa organisaatiossa olisi asianomaisessa alemman vaativuuden tehtävissä maksettu, ja vastaanottavassa organisaatiossa maksettavan kuukausipalkan erotuksena. Henkilön kuukausipalkan nousu siirtymähetken jälkeen alentaa palkanlisän euromäärää nousua vastaavalla euromäärällä. Palkanlisä lakkaa tällöin kuukausipalkan saavuttaessa kuukausipalkan ja palkanlisän yhteismäärän siirtymähetkellä. Palkanlisä säilyy muussa tapauksessa niin kauan, kuin tehtävät keskeytyksettä säilyvät vähintään sillä vaativuustasolla, jolla ne olivat vastaanottavassa virastossa siirtymähetkellä. Määräaikaisessa palvelussuhteessa palkanlisä säilyy kuitenkin enintään määräajan päättymiseen saakka.

Jos viran tehtävät muuttuvat olennaisesti ja sen tilalle perustettaisiin uusi virka, voitaisiin uusi virka täyttää haettavaksi julistamatta.

1.4 Laki vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyden toteamisesta annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta

3 §. *Suhde muuhun lainsäädäntöön.* 4 §. *Määritelmiä.* Pykälissä mainittu Mittatekniikan keskus muutettaisiin Turvallisuus- ja kemikaalivirastoksi.

1.5 Laki mittayksiköistä ja mittanormaalijärjestelmästä annetun lain muuttamisesta

3 §. *Mittayksiköjärjestelmä.* Muutettaisiin 3 §:n 2 momenttia siten, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin perusyksiköistä ja niiden avulla määriteltävistä muista mittayksiköistä sekä perusyksiköiden ja muiden mittayksiköiden kerrannaisista. Muutettaisiin 3 §:n 3 momenttia siten, että

valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää aika- ja lämpötila-asteikoista sekä Suomen virallisesta ajasta.

4 §. *Mittayksiköiden käyttö.* Muutettaisiin 4 §:n 2 momenttia siten, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää erityisaloilla käytettäviksi muita kuin kansainväliseen mittayksiköjärjestelmään perustuvia mittayksiköitä.

5 §. *Kansalliset mittanormaalit.* 5 §:n 2 momentissa mainittu kauppa- ja teollisuusministeriö muutettaisiin työ- ja elinkeinoministeriöksi. 5 §:n 2 ja 3 momentissa mainittu mittatekniikan keskus muutettaisiin Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:ksi, josta laissa käytettäisiin lyhennettä VTT.

6 §. *Mittanormaalien jäljitettävyyys.* 7 §. *Kansallisen mittanormaalijärjestelmän toteuttaminen.* Pykälissä mainittu Mittatekniikan keskus muutettaisiin VTT:ksi.

8 §. *Kansalliselle mittanormaalilaboratoriolle asetettavat vaatimukset.* Pykälässä mainittu mittatekniikan keskus muutettaisiin VTT:ksi. Pykälän 1 momentin 1 kohtaa muutettaisiin siten, että valtioneuvoston asetuksella määriteltäisiin tarkemmin mittanormaalilaboratorioiden mittatieteelliselle ja teknille pätevyydelle sekä puolueettomuudelle ja luotettavuudelle asetettavat vaatimukset. Pykälän 1 momentin 2 kohtaa muutettaisiin siten, että valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin mittanormaalilaboratorion saamien tietojen luottamuksellisesta säilyttämisestä.

9 §. *Kansallisen mittanormaalilaboratorion tehtävät.* 10 §. *Kansallisen mittanormaali-laboratorion valvonta.* 11 §. *Kansallisen mittanormaali-laboratorion kanssa tehtävä sopimus.* 12 §. *Kalibrointipalveluiden järjestäminen.* 13 §. *Viralliset kalibrointitodistukset.* Pykälissä mainittu Mittatekniikan keskus muutettaisiin VTT:ksi.

15 §. *Tarkemmat säännökset.* 16 §. *Määräysten ja ohjeiden antaminen.* Pykälät kumottaisiin, koska asetuksenantovaltuudesta säädettäisiin tarkemmin 3 ja 4 §:ssä.

1.6 Laki geenitekniikkalain muuttamisesta

5 §. *Geenitekniikan lautakunta.* Pykälässä mainittu kauppa- ja teollisuusministeriö muutettaisiin työ- ja elinkeinoministeriöksi.

6 §. Asiantuntijaviranomaiset ja -laitokset. Pykälässä mainittu Teknologian tutkimuskeskus VTT muutettaisiin Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:ksi.

1.7 Laki Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen osakkuusyritysten kehittämiseen ja hallintoihin liittyvien toimintojen yhtiöittämisestä annetun lain 6 §:n kumoamisesta

Kumotaan lain 6 §, joka koskee päätöksen- tekoa Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen teollisoikeuksien ja toimintamäärärahojen sijoittamisesta osakeyhtiöön, samoin kuin säädös koskien VTT Venturesin noudattamaa sijoituspolitiikkaa. Virastomuotoa varten laadittu lainkohta ei vastaa yhtiömuotoisen toiminnan tarpeita.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Esityksen mukaisesti valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä yhtiön tehtävistä ja liiketaloudellisilla perusteilla tapahtuvaa tutkimusta koskevan tuloslaskelman tarkemmasta sisällöstä. Tukesin arviointilaitosten pätevyyden arviointiin ja akkreditointiin liittyvistä tehtävistä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Akkreditointijärjestelmän johtamisesta ja ratkaisuvallasta voidaan antaa valtioneuvoston asetus.

Esityksen mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin mittayksiköjärjestelmän perusyksiköistä ja niiden avulla määriteltävistä muista mittayksiköistä sekä perusyksiköiden ja muiden mittayksiköiden kerrannaisista, aika- ja lämpötilasteikoista, Suomen virallisesta ajasta sekä muiden kuin kansainväliseen mittayksikköjärjestelmään perustuvien mittayksiköiden käyttöönottamisesta erityisaloilla.

Tarve asetuksille arvioidaan myöhemmin erikseen.

Valtionavustuslain nojalla voidaan tarvittaessa säätää valtioneuvoston asetuksella yhtiölle myönnettävästä valtionavustuksesta.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta annetun lain muuttamisesta annetulla lailla siirretäisiin Mittatekniikan keskuksen yhteydessä toimiva akkreditointiyksikkö Turvallisuus- ja kemikaaliviraston yhteyteen.

Työ- ja elinkeinoministeriön 29 päivänä lokakuuta 2013 nimeämä akkreditointiasian valtuuskunta jatkaisi toimintaansa toimikautensa loppuun saakka.

Jos muussa laissa ja tai sen nojalla annetuissa säännöksissä viitataan Mittatekniikan keskuksen akkreditointiyksikköön, viittauksen on katsottava tarkoittavan ehdotetun lain mukaista Tukesin akkreditointiyksikköä.

Mittatekniikan keskukselta annetun lain mukaisia, Tukesille ehdotetun lain voimaan tullessa siirtyviä tehtäviä Mittatekniikan keskuksessa hoitava työ- ja virkasuhteinen henkilöstö sekä vastaavat virat ja tehtävät siirtyisivät ehdotetun lain voimaan tullessa Tukeisiin.

Lakiin ehdotetun siirtymäsäännöksen mukaan siirrettäviä tehtäviä hoitava henkilöstö siirtyisi Tukeisiin virkoineen tehtävien siirron myötä. Ehdotetussa siirtymäsäännöksessä säädettäisiin, että siirtyvä henkilöstö säilyttää siirtymähetkellä palvelussuhteeseen perustuvat oikeudet ja velvollisuudet. Kysymys on virka- ja työsuhteeseen perustuvista yleisistä virkamies- ja työoikeudellisista oikeuksista ja velvollisuuksista.

Palvelussuhteen ehdot vastaanottavassa virastossa perustuisivat valtion keskustason virka- ja työehtosopimukseen sekä vastaanottavassa virastossa sovellettaviin tarkentaviin virkaehtosopimukseen ja viraston työehtosopimukseen niiden soveltamisalan ja niissä sovitun mukaisesti samoin kuin voimassa oleviin säädöksiin ja määräyksiin sekä viraston toimivaltansa puitteissa tekemiin päätöksiin ja sopimukseen. Myös palkkaus vastaanottavassa virastossa perustuisi edellä esitetyn mukaisesti vastaanottavan organisaation palkkausjärjestelmään, niin myös henkilön kuukausipalkka ja sen muutokset.

Viran ja tehtävän siirtymiseen ei tarvittaisi virkamiehen tai työntekijän suostumusta,

ellei virka tai tehtävä siirry työssäkäyntialueelta toiselle.

Määräaikaisia tehtäviä hoitava työ- ja virkasuhteinen henkilöstö siirtyisi Tukesin palvelukseen määräaikaisen palvelussuhteensa keston ajaksi.

Tukesin palkkausjärjestelmän mukaista kuukausipalkkaa korkeampi palkkaus turvataisiin edellyttäen, että henkilön tehtävät Tukesissa vastaavat vaativuudeltaan vähintään hänen tehtäviään mittatekniikan keskuksessa. Henkilöllä olisi tällöin oikeus mittatekniikan keskuksessa maksettavan kuukausipalkan erotuksen määräiseen palkanlisään.

Niissä tapauksissa, joissa tehtävän vaatavuus ei säily entisellä tasolla, palkanlisä lasketaan sellaisen palkan, joka luovuttavassa organisaatiossa olisi asianomaisessa alemman vaativuuden tehtävissä maksettu, ja vastaanottavassa organisaatiossa maksettavan kuukausipalkan erotuksena. Henkilön kuukausipalkan nousu siirtymähetken jälkeen alentaa palkanlisän euromäärää nousua vastaavalla euromäärällä. Palkanlisä lakkaa tällöin kuukausipalkan saavuttaessa kuukausipalkan ja palkanlisän yhteismäärän siirtymähetkellä. Palkanlisä säilyy muussa tapauksessa niin kauan, kuin tehtävät keskeytyksettä säilyvät vähintään sillä vaatavuustasolla, jolla ne olivat vastaanottavassa virastossa siirtymähetkellä. Määräaikaisessa palvelussuhteessa palkanlisä säilyy kuitenkin enintään määräajan päättymiseen saakka.

Jos viran tehtävät muuttuvat olennaisesti ja sen tilalle perustettaisiin uusi virka, voitaisiin uusi virka täyttää haettavaksi julistamatta.

Nyt käsillä olevassa muutoksessa ei ole näköpiirissä että siirrettävien virkojen tehtäväaloihin sisältyisi erityisiä muutospaineita. Kuitenkin hallintoa keskitettäessä ja synergiaetuja tavoiteltaessa, voi jonkin viran tehtävät muuttua sillä tavoin olennaisesti, että viran ei voitaisi katsoa vastaavan aikaisempaa virkaa. Valtion virkamiesasetuksen (971/1994) 7 §:n mukaan virka on ennen sen täyttämistä julistettava haettavaksi. Organisaatiomuutoksiin liittyvän henkilöstön aseman turvaamisen ja asiantuntemuksen säilyttämisen kannalta olisi kuitenkin tarkoituksenmukaista, että siirtymäsäännöksiin otettaisiin säännös, joka mahdollistaisi uudensisäl-

töisen viran täyttämisen ilman haettavaksi julistamista. Käytännössä tämä on yleensä merkinnyt, että aikaisemmin viran tehtäviä hoitanut henkilö nimitetään suoraan uudensisältöiseen virkaan.

MIKESin akkreditointiyksikössä vireille tulleet asiat siirtyisivät tämän lain ja Turvallisuu- ja kemikaalivirastosta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaan tullessa ratkaistavaksi ja päätettäväksi Tukesin akkreditointiyksikölle.

4 Suhde perustuslakiin ja sääätämisyjärjestys

Perustettavan yhtiön toimintaan liittyy julkisen vallan käyttöä eräiden MIKESin tehtävien osalta. MIKESin tehtäväksi on säädetty kansallisen mittanormaalijärjestelmän ja kansallisen kalibrointipalvelun järjestäminen. Näihin tehtäviin liittyen tehdään hallintopäätöksiä, esimerkiksi nimetään mittanormaali-laboratoriot, sekä ohjataan ja valvotaan nimettyjä mittanormaali-laboratorioita. Siten mittanormaali-järjestelmän ylläpitoon ja hallintointiin liittyy vähäiseksi katsottavaa julkisen vallan käyttöä.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle. VTT:stä ja MIKESistä muodostetun yhtiön tehtävissä ei ole kyse merkittävästä julkisen vallan käyttämisestä. Kyseessä olevien tehtävien siirto katsotaan tarkoituksenmukaiseksi.

Julkisen vallan käyttöä sisältävä FINAS-akkreditointiyksikkö erotetaan yhtiöittäväs-tä kokonaisuudesta.

Lait katsotaan voitavan säätää normaalissa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy -nimisestä osakeyhtiöstä**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tarkoitus ja asema

Elinkeinoelämän kehityksen ja uudistumisen edistämistä sekä yhteiskuntapolitiikan suunnittelun ja toimeenpanon tukemista varten on teknologian tutkimusta ja kehittämistä harjoittava Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy (*yhtiö*).

Yhtiö on valtion omistuksessa ja hallinnassa oleva osakeyhtiö. Yhtiö kuuluu työ- ja elinkeinoministeriön (*ministeriö*) hallinnonalaan, ja ministeriö vastaa yhtiön omistajaohjauksesta. Yhtiön omistusta koskevasta päätöksentekosta ja omistajaohjauksesta säädetään valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetussa laissa (1368/2007).

2 §

Tehtävät

Yhtiön tehtävänä on riippumattomana ja puolueettomana tutkimuslaitoksena edistää tutkimuksen ja teknologian laaja-alaista hyödyntämistä sekä kaupallistamista elinkeinoelämässä ja yhteiskunnassa. Yhtiö vastaa tehtäväänsä liittyvästä kansainvälisestä toiminnasta. Yhtiöllä voi tehtävänsä toteuttamiseksi olla tytäryhtiöitä.

Tehtävänsä toteuttamiseksi yhtiö:

1) harjoittaa teknologian soveltavaa tutkimusta ja kehittämistä sekä näihin liittyvää ennakointitoimintaa (*strateginen tutkimus*);

2) tuottaa teknologiaan ja innovaatioihin perustuvia tutkimus- ja asiantuntijapalveluja (*liiketaloudellisilla perusteilla tapahtuva tutkimus*);

3) toimii kansallisena metrologialaitoksena tieteellisen metrologian osalta, ylläpitää ja kehittää kansallista metrologiajärjestelmää, mittanormaalijärjestelmää ja kalibrointipalvelua siten kuin siitä erikseen säädetään sekä harjoittaa metrologian strategista ja liiketaloudellisilla perusteilla tapahtuvaa tutkimusta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä yhtiön tehtävistä.

3 §

Taloudelliset toimintaperiaatteet

Yhtiön tarkoituksena ei ole voiton tuottaminen. Ministeriö asettaa yhtiön liiketaloudellisilla perusteilla tapahtuvalle tutkimukselle tuottotavoitteen. Yhtiön voitto käydetään kokonaisuudessaan yhtiön omaan tutkimustoimintaan, osaamisen kehittämiseen ja tutkimustulosten levittämiseen. Strateginen ja liiketaloudellisilla perusteilla tapahtuva tutkimus eriytetään kirjanpidossa, ja niistä laaditaan erilliset tuloslaskelmat tilikausikohtaisesti. Valtioneuvoston asetuksella voidaan

säättää liikeloudellisilla perusteilla tapahtuvaa tutkimusta koskevan tuloslaskelman tarkemmasta sisällöstä.

4 §

Yhtiön rahoitus

Ministeriö myöntää yhtiön toimintaan rahoitusta tässä laissa säädettyyn muuhun kuin liikeloudellisilla perusteilla tapahtuvaan tutkimukseen valtion talousarvioon otettavan määrärahan rajoissa. Valtionavustuksesta säädetään valtionavustuslaissa (688/2001).

Yhtiölle korvataan muuhun toimintaan kuin arvonnisäverolain (1501/1993) 1 § 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun liiketoiminnan muodossa harjoitettuun liikeloudelliseen toimintaan liittyviin hankintoihin ja toimitilavuokriin sisältyvien arvonnisäverojen osuus yhtiölle aiheutuneista kustannuksista. Korvausta tarkistetaan vuosittain yhtiölle viimeksi toteutuneen arvonnisäverokertymän perusteella. Edellä 1 momentissa tarkoitettussa rahoituksessa otetaan huomioon yhtiölle aiheutuvat toimitilavuokria koskevat arvonnisäverotukseen liittyvät piilevät kustannukset.

5 §

Yhtiön tiedonantovelvollisuus

Yhtiön on annettava ministeriölle sen pyynnöstä tietoja, jotka ovat tarpeen yhtiön ohjaamiseksi ja valvomiseksi.

6 §

Yhtiön varautumisvelvollisuus

Yhtiön tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvät hoitaminen myös poikkeusoloissa.

7 §

Professorin arvonnimi

Yhtiö voi myöntää yhtiön toimitusjohtajalle ja yhtiön palveluksessa olevalle tutkimusprofessorille ja muulle erityistä tieteellistä pätevyyttä edellyttävissä johtavissa tehtävissä olevalle henkilölle oikeuden käyttää professorin arvonnimeä.

8 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

2.

Laki**Teknologian tutkimuskeskus VTT:n ja Mittatekniikan keskuksen muuttamisesta osakeyhtiöksi**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Luovutusvaltuus ja perustettava osakeyhtiö

Valtioneuvosto oikeutetaan luovuttamaan työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan kuuluvien Teknologian tutkimuskeskus VTT:n ja Mittatekniikan keskuksen hallinnassa oleva omaisuus, immateriaaliset oikeudet ja liiketoiminta Teknologian tutkimuskeskus VTT:n ja Mittatekniikan keskuksen toimintaa jatkamaan perustettavalle Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:lle (*yhtiö*). Luovutusvaltuus ei koske Mittatekniikan keskuksen akkreditointiyksikköä ja sen toimintaan liittyvää omaisuutta, immateriaalisia oikeuksia eikä liiketoimintaa. Akkreditointiyksikön asemasta säädetään Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta annetussa laissa (1261/2010).

Yhtiön toiminnasta ja asemasta säädetään Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetussa laissa (XXX/2014).

Valtio merkitsee yhtiötä perustettaessa kaikki sen osakkeet.

2 §

Luovutuksen ehdot

Valtioneuvosto määrää luovutettavan omaisuuden ja sen arvon sekä ehdot, joilla luovutus tapahtuu. Valtioneuvosto määrää myös muista omaisuuden luovuttamiseen ja yhtiön muodostamiseen liittyvistä järjestelyistä.

Valtioneuvosto määrää, mikä osa omaisuudesta pannaan yhtiöön osakkeita vastaan.

3 §

Verotus

Yhtiö ei ole velvollinen suorittamaan varainsiirtoveroa 1 ja 2 §:ssä tarkoitettua luovutuksesta perustettavan osakeyhtiön osakkeita vastaan.

Tuloverotuksessa noudatetaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 52 d §:ssä tarkoitettua liiketoimintasiirtoa koskevia säännöksiä.

4 §

Vastuu sitoumuksista

Yhtiö vastaa velka-, vuokra-, palvelu-, hankinta- ja toimitussopimuksista sekä muista vastaavista sitoumuksista, joihin Teknologian tutkimuskeskus VTT ja Mittatekniikan keskus ovat toimintansa aikana sitoutuneet ja jotka koskevat yhtiölle luovutettua omaisuutta ja liiketoimintaa.

Valtio vastaa yhtiölle 1 momentin perusteella siirtyvistä sitoumuksista toissijaisesti, jollei vastapuoli hyväksy vastuun siirtämistä yhtiölle. Yhtiö on velvollinen korvaamaan valtiolle sen, mitä valtio tässä momentissa tarkoitettua vastuunsa perusteella suorittaa.

5 §

Henkilöstön palvelussuhteen muuttuminen

Henkilöstön aseman järjestämisestä säädetään työsopimuslain (55/2001) ja valtion virkamieslain (750/1994) liikkeen luovuttamista

koskevissa säännöksissä. Teknologian tutkimuskeskus VTT:n ja Mittatekniikan keskuksen virat lakkaavat ja niihin perustuvat virkasuhteet sekä määräaikaiset virkasuhteet päättyvät ilman irtisanomista 31 päivänä joulukuuta 2014. Henkilöstö siirtyy työsuhteeseen yhtiöön 1 päivästä tammikuuta 2015. Teknologian tutkimuskeskus VTT:n ja Mittatekniikan keskuksen työsopimussuhteinen henkilöstö siirtyy työsuhteeseen yhtiöön 1 päivästä tammikuuta 2015.

6 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

Tällä lailla kumotaan Teknologian tutkimuskeskus VTT:stä annettu laki (953/2010) sekä mittatekniikan keskukselta annettu laki (1149/1990).

Valtioneuvosto voi tehdä 1 ja 2 §:ssä tarkoitettuja toimenpiteitä ennen lain voimaantuloa. Yhtiön yhtiöjärjestys voidaan vahvistaa ja yhtiö voidaan merkitä kaupparekisteriin ennen tämän lain voimaantuloa.

Teknologian tutkimuskeskus VTT:n ja Mittatekniikan keskuksen viimeisen toimintakauden tilinpäätökseen ja -tarkastukseen sovelletaan, mitä 2 momentissa mainituissa laeissa ja valtion talousarviosta annetussa laissa (423/1988) ja sen nojalla säädetään. Yhtiö hoitaa näiltä osin Teknologian tutkimuskeskus VTT:n ja Mittatekniikan keskuksen tehtävät.

3.

Laki**Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta annetun lain (1261/2010) 2 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta ja 4 §:n 4 momentti sellaisena kuin niistä jälkimmäinen on laissa 766/2013, sekä *lisätään* 2 §:n 1 momenttiin uusi 5 kohta, 2 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyiset 2—4 momentti siirtyvät 3—5 momentiksi, lakiin uusi 2 a §, 4 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 2013/766, uusi 5 momentti, jolloin nykyinen 5 momentti siirtyy 6 momentiksi, ja lakiin uusi 5 a § seuraavasti:

2 §

Tehtävät

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tehtävänä on valvoa ja edistää:

- 3) kemikaaliturvallisuutta;
4) kasvinsuojelua-aineiden turvallisuutta ja laatua; sekä
5) pätevyysjärjestelmää (*akkreditointijärjestelmää*).

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tehtävänä on lisäksi huolehtia arviointilaitosten pätevyysjärjestelmään liittyvistä tehtävistä siten kuin siitä erikseen säädetään valtioneuvoston asetuksella. Tätä tehtävää varten Turvallisuus- ja kemikaalivirastossa on akkreditointiyksikkö.

2 a §

Kansallinen akkreditointielin

Akkreditointijärjestelmään liittyvistä tehtävistä huolehtii kansallisena akkreditointielimenä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikkö (*FINAS-akkreditointipalvelu*).

FINAS-akkreditointipalvelu voi tehdä valtion talousarvion rajoissa sopimuksia pätevyysjärjestelmään liittyvistä tehtävistä ulkomaisten organisaatioiden kanssa.

4 §

Johtaminen ja ratkaisovalta

Pääjohtaja voi ottaa yksittäistapauksessa ratkaistavakseen muun kuin akkreditointijärjestelmään liittyvän tai akkreditointeja koskevan asian, joka muutoin olisi hänen alaisensa ratkaistava.

Akkreditointiyksikön asiat ratkaisee akkreditointiasian valtuuskunta tai akkreditointiyksikön päällikkö tai muu virkamies, jolle toimivalta on työjärjestyksen mukaan annettu. Akkreditointiyksikön päällikkö ratkaisee akkreditointijärjestelmään liittyvät ja akkreditointeja koskevat muut kuin 5 a §:ssä tarkoitetut asiat.

5 a §

Akkreditointiasian valtuuskunta

Akkreditointiyksikön toimintaa ohjaa ja valvoo akkreditointiasian valtuuskunta.

Työ- ja elinkeinoministeriö nimittää akkreditointiasian valtuuskunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Akkreditointiasian valtuuskunnan tehtävistä, kokoonpanosta, palkkioista ja päätösvalasta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikkö jatkaa Mittatekniikan keskuksen akkreditointiyksikön toimintaa.

Työ- ja elinkeinoministeriön 29 päivänä lokakuuta 2013 nimeämä akkreditointiasiain valtuuskunta jatkaa toimintaansa toimikautensa loppuun saakka.

Jos muussa laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä viitataan Mittatekniikan keskuksen akkreditointiyksikköön, viittauksen on katsottava tarkoittavan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikköä.

Mittatekniikan keskukselta annetun lain (1149/1990) mukaisia, Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle tämän lain voimaan tullessa siirtyviä tehtäviä Mittatekniikan keskuksessa hoitava työ- ja virkasuhteinen henkilöstö sekä vastaavat virat ja tehtävät siirtyvät tämän

lain voimaan tullessa Turvallisuus- ja kemikaalivirastoon. Viran ja tehtävän siirtymiseen ei tarvita virkamiehen tai työntekijän suostumusta, ellei virka tai tehtävä siirry työssäkäyntialueelta toiselle.

Määräaikaisia tehtäviä hoitava työ- ja virkasuhteinen henkilöstö siirtyy Turvallisuus- ja kemikaaliviraston palvelukseen määräaikaisen palvelussuhteensa keston ajaksi.

Siirtyvä henkilöstö säilyttää siirtymähetkellä palvelussuhteeseen perustuvat oikeudet ja velvollisuudet.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston palkkausjärjestelmän mukaista kuukausipalkkaa korkeampi palkkaus turvataan edellyttäen, että henkilön tehtävät Turvallisuus- ja kemikaalivirastossa vastaavat vaatimuudeltaan vähintään hänen tehtäviään Mittatekniikan keskuksessa. Henkilöllä on tällöin oikeus Mittatekniikan keskuksessa ja Turvallisuus- ja kemikaalivirastossa maksettavan kuukausipalkan erotuksen suuruiseen palkanlisään.

4.

Laki**vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyden toteamisesta annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyden toteamisesta annetun lain (920/2005) 3 § ja 4 §:n 1 momentin 11 kohta seuraavasti:

3 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Jos muualla lainsäädännössä viitataan akkreditointiyksikön akkreditointiin tai siihen rinnastettavaan pätevyden arviointiin, sovelletaan tätä lakia.

4 §

Määritelmiä

Tässä laissa tarkoitetaan:

11) *akkreditointiyksikkö* Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikköä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kuuta 20 .

Mittatekniikan keskuksen akkreditointiyksikön ennen tämän lain voimaantuloa antamat akkreditointipäätökset jäävät voimaan siten kuin niiden ehdoissa määrätään.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva, testaus-, tarkastus-, sertifiointi- ja kalibrointi-toimintaa harjoittavien toimielinten pätevyden toteamiseksi vireille pantu asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain mukaan.

5.

Laki**mittayksiköistä ja mittanormaalijärjestelmästä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan mittayksiköistä ja mittanormaalijärjestelmästä annetun lain (1156/1993) 15 ja 16 §,
muutetaan 3 §:n 2 ja 3 momentti, 4 §:n 2 momentti, 5 §:n 2 ja 3 momentti, 6 §:n 2 momentti, 7 §, 8 §:n johdantokappale sekä 1 ja 2 kohta, 9 §:n 2 momentti, 10 § ja 11 §, 12 §:n 1 ja 2 momentti sekä 13 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 9 §:n 2 momentti ja 12 §:n 2 momentti laissa 496/2006, seuraavasti:

3 §

Mittayksikköjärjestelmä

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin perusyksiköistä ja niiden avulla määriteltävistä muista mittayksiköistä sekä perusyksiköiden ja muiden mittayksiköiden kerrannaisista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin aika- ja lämpötila-asteikoista sekä Suomen virallisesta ajasta.

4 §

Mittayksiköiden käyttö

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää erityisaloilla käytettäväksi muita kuin kansainväliseen mittayksikköjärjestelmään perustuvia mittayksiköitä.

5 §

Kansalliset mittanormaalit

Työ- ja elinkeinoministeriö ratkaisee, missä laajuudessa 1 momentissa mainituista mittayksiköistä pidetään kansallisia mittanor-

maaleja. Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy (*VTT*) tekee työ- ja elinkeinoministeriölle ehdotukset kansallisten mittanormaalien perustamiseksi.

VTT:n tehtävänä on huolehtia siitä, että 2 momentin nojalla perustettuja kansallisia mittanormaaleja pidetään yllä.

6 §

Mittanormaalien jäljitettävyys

VTT:n tehtävänä on huolehtia siitä, että kansalliset mittanormaalit voidaan jäljittää 1 momentin mukaisesti.

7 §

Kansallisen mittanormaalijärjestelmän toteuttaminen

VTT vastaa kansallisen mittanormaalijärjestelmän yleisestä toteuttamisesta ja kehittämisestä sekä ohjaa ja valvoo sitä.

Kansallisen mittanormaalijärjestelmän ylläpidossa ja siihen kuuluvien tehtävien hoitamisessa VTT:tä avustavat kansalliset mittanormaalilaboratoriot, joina toimivat VTT:n mittatekniikasta vastaava toiminto sekä VTT:n nimeämät mittanormaalilaboratoriot.

8 §

Kansalliselle mittanormaallilaboratoriolle asetettavat vaatimukset

VTT nimeää laboratorion kansalliseksi mittanormaallilaboratorioksi ja määrittelee sen ylläpitämät kansalliset mittanormaalit saatuaan siltä suostumuksen ja tehtyään sen kanssa 11 §:ssä tarkoitetun sopimuksen sekä selvitettyään, että

1) laboratorion toiminta täyttää mittatieteelliselle ja tekniselle pätevyydelle, puolueettomuudelle ja luotettavuudelle valtioneuvoston asetuksessa tarkemmin määriteltävät vaatimukset;

2) laboratorio kykenee huolehtimaan saamiensa tietojen luottamuksellisena säilymisestä valtioneuvoston asetuksessa tarkemmin määriteltävät vaatimukset; ja

9 §

Kansallisen mittanormaallilaboratorion tehtävät

VTT voi päättää, että kansalliselle mittanormaallilaboratoriolle 1 momentissa säädetystä velvollisuudesta hoitaa kansallisten mittanormaalien ylläpitoon ja kehittämiseen liittyvää mittatieteellistä tutkimusta poiketaan, kun sidosryhmien keskeiset tarpeet huomioidaan ottaen käytettävissä on mittatieteellisesti riittävä kansallisen mittanormaalin tarkkuustaso.

10 §

Kansallisen mittanormaallilaboratorion valvonta

VTT valvoo nimeämiään kansallisia mittanormaallilaboratorioita.

VTT:n on peruutettava tekemänsä nimeämispäätös, jos kansallinen mittanormaallilaboratorio ei täytä 8 §:ssä asetettuja vaati-

muksia tai hoida sille tässä laissa säädettyjä tehtäviä.

11 §

Kansallisen mittanormaallilaboratorion kanssa tehtävä sopimus

VTT sopii nimeämänsä kansallisen mittanormaallilaboratorion kanssa tarkemmin sille 9 ja 12 §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamisesta ja mahdollisten kustannusten korvaamisesta. VTT sopii kansallisen mittanormaallilaboratorion kanssa myös sen valvonnan toteuttamiseksi tarpeellisista järjestelyistä.

12 §

Kalibrointipalveluiden järjestäminen

VTT:n tehtävänä on järjestää tarkkuudeltaan riittävien ja luotettavien kalibrointien saatavuus. VTT järjestää myös kansainvälisesti jäljitettävien kalibrointien saatavuuden silloin, kun kansallista mittanormaalia ei 5 §:n 2 momentin nojalla ole perustettu.

VTT:n tehtävänä on lisäksi huolehtia nimeämiään kansallisia mittanormaallilaboratorioita tarvittaessa apunaan käyttäen vaatimuskaisuuden arviointipalvelujen pätevyyden toteamisesta annetun lain (920/2005) nojalla akkreditoitujen kalibrointilaboratorioiden mittanormaalien jäljitettävän kalibroinnin saatavuudesta.

13 §

Viralliset kalibrointitodistukset

VTT ja kansallinen mittanormaallilaboratorio antavat tekemistään tässä laissa tarkoitetuista mittauslaitteiden kalibroinneista virallisia kalibrointitodistuksia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki**geenitekniikkalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan geenitekniikkalain (377/1995) 5 §:n 2 momentti ja 6 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 5 §:n 2 momentti laissa 847/2004 ja 6 §:n 2 momentti laissa 955/2010, seuraavasti:

5 §

Geenitekniikan lautakunta

 Lautakunnan jäsenten tulee edustaa ainakin maa- ja metsätalousministeriötä, työ- ja elinkeinoministeriötä, sosiaali- ja terveysministeriötä sekä ympäristöministeriötä. Lautakunnassa tulee olla myös eettistä asiantuntemusta.
 -----

6 §

Asiantuntijaviranomaiset ja -laitokset

 Geenitekniikan asiantuntijaviranomaisina ja -laitoksina toimivat omilla aloillaan Elin-
 tarviketurvallisuusvirasto, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus, Metsäntutkimuslaitos, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Suomen ympäristökeskus, Työterveyslaitos ja lisäksi Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy.

 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .

7.

Laki**Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen osakkuusyritysten kehittämiseen ja hallintoihin liittyvien toimintojen yhtiöittämisestä annetun lain 6 § kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Tällä lailla kumotaan Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen osakkuusyritysten kehittämiseen ja hallintoihin liittyvien toimintojen yhtiöittämisestä annetun lain (850/2009) 6 §.

2 §
Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20_____.

Helsingissä 28 päivänä toukokuuta 2014

Pääministeri**JYRKI KATAINEN**Elinkeinoministeri *Jan Vapaavuori*

*Liitteet
Rinnakkaistekstit*

3.

Laki

Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta annetun lain (1261/2010) 2 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta ja 4 §:n 4 momentti sellaisena kuin niistä jälkimmäinen on laissa 766/2013, sekä *lisätään* 2 §:n 1 momenttiin uusi 5 kohta, 2 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyiset 2—4 momentti siirtyvät 3—5 momentiksi, lakiin uusi 2 a §, 4 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 766/2013, uusi 5 momentti, jolloin nykyinen 5 momentti siirtyy 6 momentiksi, ja lakiin uusi 5 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Tehtävät

Tehtävät

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tehtävänä on valvoa ja edistää:

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tehtävänä on valvoa ja edistää:

3) kemikaaliturvallisuutta; *sekä*
 4) kasvinsuojeluaineiden turvallisuutta ja laatua.

3) kemikaaliturvallisuutta;
 4) kasvinsuojeluaineiden turvallisuutta ja laatua; *sekä*
 5) *pätevyyden toteamisjärjestelmää (akkreditointijärjestelmää).*

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tehtävänä on lisäksi huolehtia arviointilaitosten pätevyyden arviointiin ja akkreditointiin liittyvistä tehtävistä siten kuin siitä erikseen säädetään valtioneuvoston asetuksella. Tätä tehtävää varten Turvallisuus- ja kemikaalivirastossa on akkreditointiyksikkö.

2 a §

Kansallinen akkreditointielin

Akkreditointijärjestelmään liittyvistä tehtävistä huolehtii kansallisena akkreditointielimenä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston ak-

4 §

Johtaminen ja ratkaisovalta

Pääjohtaja voi ottaa yksittäistapauksessa ratkaistavakseen asian, joka muutoin olisi hänen alaisensa ratkaistava.

4 §

Johtaminen ja ratkaisovalta

kreditointiyksikkö (FINAS-akkreditointipalvelu).

FINAS-akkreditointipalvelu voi tehdä valtion talousarvion rajoissa sopimuksia pätevyyden vastavuoroisesta tunnustamisesta ulkomaisten organisaatioiden kanssa.

Pääjohtaja voi ottaa yksittäistapauksessa ratkaistavakseen *muun kuin akkreditointijärjestelmään liittyvän tai akkreditointeja koskevan* asian, joka muutoin olisi hänen alaisensa ratkaistava.

Akkreditointiyksikön asiat ratkaisee akkreditointiasiain valtuuskunta tai akkreditointiyksikön päällikkö tai muu virkamies, jolle toimivalta on työjärjestyksen mukaan annettu. Akkreditointiyksikön päällikkö ratkaisee akkreditointijärjestelmään liittyvät ja akkreditointeja koskevat muut kuin 5 a §:ssä tarkoitetut asiat.

5 a §

Akkreditointiasiain valtuuskunta

Akkreditointiyksikön toimintaa ohjaa ja valvoo akkreditointiasiain valtuuskunta.

Työ- ja elinkeinoministeriö nimittää akkreditointiasiain valtuuskunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Akkreditointiasiain valtuuskunnan tehtäviä, kokoonpanosta, palkkioista ja päätösvalasta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikkö jatkaa Mittatekniikan keskuksen akkreditointiyksikön toimintaa.

Työ- ja elinkeinoministeriön 29 päivänä lokakuuta 2013 nimeämä akkreditointiasiain valtuuskunta jatkaa toimintaansa toimikautensa loppuun saakka.

Jos muussa laissa tai sen nojalla annetuksissa

sa säännöksissä viitataan Mittatekniikan keskuksen akkreditointiyksikköön, viittauksen on katsottava tarkoittavan Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikköä.

Mittatekniikan keskukselta annetun lain (1149/1990) mukaisia, Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle tämän lain voimaan tullessa siirtyviä tehtäviä Mittatekniikan keskuksessa hoitava työ- ja virkasuhteinen henkilöstö sekä vastaavat virat ja tehtävät siirtyvät tämän lain voimaan tullessa Turvallisuus- ja kemikaalivirastoon. Viran ja tehtävän siirtymiseen ei tarvita virkamiehen tai työntekijän suostumusta, ellei virka tai tehtävä siirry työssäkäyntialueelta toiselle.

Määräaikaisia tehtäviä hoitava työ- ja virkasuhteinen henkilöstö siirtyy Turvallisuus- ja kemikaaliviraston palvelukseen määräaikaisen palvelussuhteensa keston ajaksi.

Siirtyvä henkilöstö säilyttää siirtymähetkellä palvelussuhteeseen perustuvat oikeudet ja velvollisuudet.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston palkkausjärjestelmän mukaista kuukausipalkkaa korkeampi palkkaus turvataan edellyttäen, että henkilön tehtävät Turvallisuus- ja kemikaalivirastossa vastaavat vaatimuudeltaan vähintään hänen tehtäviään Mittatekniikan keskuksessa. Henkilöllä on tällöin oikeus Mittatekniikan keskuksessa ja Turvallisuus- ja kemikaalivirastossa maksettavan kuukausipalkan erotuksen suuruiseen palkanlisään.

4.

Laki**vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyden toteamisesta annetun lain 3 ja 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyden toteamisesta annetun lain (920/2005) 3 § ja 4 §:n 1 momentin 11 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Jos muualla lainsäädännössä viitataan *mittatekniikan keskuksen tai sen* akkreditointiyksikön akkreditointiin tai siihen rinnastettavaan pätevyden arviointiin, sovelletaan tätä lakia.

Jos muualla lainsäädännössä viitataan akkreditointiyksikön akkreditointiin tai siihen rinnastettavaan pätevyden arviointiin, sovelletaan tätä lakia.

4 §

4 §

Määritelmiä

Määritelmiä

Tässä laissa tarkoitetaan:

Tässä laissa tarkoitetaan:

11) *akkreditointiyksikkö* mittatekniikan keskuksen akkreditointiyksikköä.

11) *akkreditointiyksikkö* **Turvallisuus- ja kemikaaliviraston** akkreditointiyksikköä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kuuta 20 .

Mittatekniikan keskuksen akkreditointiyksikön ennen tämän lain voimaantuloa antamat akkreditointipäätökset jäävät voimaan siten kuin niiden ehdoissa määrätään.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä oleva, testaus-, tarkastus-, sertifiointi- ja kalibrointitoimintaa harjoittavien toimielinten pätevyden toteamiseksi vireille pantu asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain mukaan.

5.

Laki**mittayksiköistä ja mittanormaalijärjestelmästä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan mittayksiköistä ja mittanormaalijärjestelmästä annetun lain (1156/1993) 15 ja 16 §,

muutetaan 3 §:n 2 ja 3 momentti, 4 §:n 2 momentti, 5 §:n 2 ja 3 momentti, 6 §:n 2 momentti, 7 §, 8 §:n johdantokappale sekä 1 ja 2 kohta, 9 §:n 2 momentti, 10 § ja 11 §, 12 §:n 1 ja 2 momentti sekä 13 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 9 §:n 2 momentti ja 12 §:n 2 momentti laissa 496/2006, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Mittayksikköjärjestelmä

Mittayksikköjärjestelmä

Perusyksiköt määritellään tarkemmin asetuksella. Asetuksella säädetään myös perusyksiköiden avulla määriteltävistä muista mittayksiköistä sekä perusyksiköiden ja näiden muiden mittayksiköiden kerrannaisista.

Asetuksella säädetään aika- ja lämpötila-asteikoista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin perusyksiköistä ja niiden avulla määriteltävistä muista mittayksiköistä sekä perusyksiköiden ja muiden mittayksiköiden kerrannaisista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin aika- ja lämpötila-asteikoista sekä Suomen virallisesta ajasta.

4 §

4 §

Mittayksiköiden käyttö

Mittayksiköiden käyttö

Asetuksella voidaan erityisaloilla sallia käytettäväksi muita kuin kansainväliseen mittayksikköjärjestelmään perustuvia mittayksiköitä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää erityisaloilla käytettäväksi muita kuin kansainväliseen mittayksikköjärjestelmään perustuvia mittayksiköitä.

5 §

5 §

Kansalliset mittanormaalit

Kansalliset mittanormaalit

Kauppa- ja teollisuusministeriö ratkaisee, missä laajuudessa 1 momentissa mainituista mittayksiköistä pidetään kansallisia mittanormaaleja. Mittatekniikan keskus tekee kauppa- ja teollisuusministeriölle ehdotukset kansallisten mittanormaalien perustamiseksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö ratkaisee, missä laajuudessa 1 momentissa mainituista mittayksiköistä pidetään kansallisia mittanormaaleja. Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy (VTT) tekee työ- ja elinkeinoministeriölle ehdotukset kansallisten mittanormaalien perus-

Mittatekniikan keskuksen tehtävänä on huolehtia siitä, että 2 momentin nojalla perustettuja kansallisia mittanormaaleja pidetään yllä.

6 §

Mittanormaalin jäljitettävyys

Mittatekniikan keskuksen tehtävänä on huolehtia siitä, että kansalliset mittanormaalit voidaan jäljittää 1 momentin mukaisesti.

7 §

Kansallisen mittanormaalijärjestelmän toteuttaminen

Mittatekniikan keskus vastaa kansallisen mittanormaalijärjestelmän yleisestä toteuttamisesta ja kehittämisestä sekä ohjaa ja valvoo sitä.

Kansalliseen mittanormaalijärjestelmään kuuluvia tehtäviä hoitavat kansalliset mittanormaali-laboratoriot, joihin toimivat mittatekniikan keskus ja sen nimeämät mittanormaali-laboratoriot.

8 §

Kansalliselle mittanormaali-laboratoriolle asetettavat vaatimukset

Mittatekniikan keskus nimeää laboratorion kansalliseksi mittanormaali-laboratorioksi ja määrittelee sen ylläpitämät kansalliset mittanormaalit saatuaan siltä suostumuksen ja tehtyään sen kanssa 11 §:ssä tarkoitetun sopimuksen sekä selvitettyään, että

1) laboratorion toiminta täyttää mittatieteelliselle ja tekniselle pätevyydelle, puolueettomuudelle ja luotettavuudelle asetuksessa tarkemmin määriteltävät vaatimukset;

2) laboratorio kykenee huolehtimaan saamiensa tietojen luottamuksellisena säilymisestä asetuksessa tarkemmin säädettävällä tavalla; ja

tamiseksi.

VTT:n tehtävänä on huolehtia siitä, että 2 momentin nojalla perustettuja kansallisia mittanormaaleja pidetään yllä.

6 §

Mittanormaalin jäljitettävyys

VTT:n tehtävänä on huolehtia siitä, että kansalliset mittanormaalit voidaan jäljittää 1 momentin mukaisesti.

7 §

Kansallisen mittanormaalijärjestelmän toteuttaminen

VTT vastaa kansallisen mittanormaalijärjestelmän yleisestä toteuttamisesta ja kehittämisestä sekä ohjaa ja valvoo sitä.

Kansallisen mittanormaalijärjestelmän ylläpidossa ja siihen kuuluvien tehtävien hoitamisessa VTT:tä avustavat kansalliset mittanormaali-laboratoriot, joihin toimivat VTT:n mittatekniikasta vastaava toiminto sekä VTT:n nimeämät mittanormaali-laboratoriot.

8 §

Kansalliselle mittanormaali-laboratoriolle asetettavat vaatimukset

VTT nimeää laboratorion kansalliseksi mittanormaali-laboratorioksi ja määrittelee sen ylläpitämät kansalliset mittanormaalit saatuaan siltä suostumuksen ja tehtyään sen kanssa 11 §:ssä tarkoitetun sopimuksen sekä selvitettyään, että

1) laboratorion toiminta täyttää mittatieteelliselle ja tekniselle pätevyydelle, puolueettomuudelle ja luotettavuudelle valtioneuvoston asetuksessa tarkemmin määriteltävät vaatimukset;

2) laboratorio kykenee huolehtimaan saamiensa tietojen luottamuksellisena säilymisestä valtioneuvoston asetuksessa tarkemmin määriteltävät vaatimukset; ja

9 §

Kansallisen mittanormaallilaboratorion tehtävät

Mittatekniikan keskus voi päättää, että kansalliselle mittanormaallilaboratoriolle 1 momentissa säädetystä velvollisuudesta hoitaa kansallisten mittanormaalien ylläpitoon ja kehittämiseen liittyvää mittatieteellistä tutkimusta poiketaan, kun sidosryhmien keskeiset tarpeet huomioon ottaen käytettävissä on mittatieteellisesti riittävä kansallisen mittanormaalin tarkkuustaso.

9 §

Kansallisen mittanormaallilaboratorion tehtävät

VTT voi päättää, että kansalliselle mittanormaallilaboratoriolle 1 momentissa säädetystä velvollisuudesta hoitaa kansallisten mittanormaalien ylläpitoon ja kehittämiseen liittyvää mittatieteellistä tutkimusta poiketaan, kun sidosryhmien keskeiset tarpeet huomioon ottaen käytettävissä on mittatieteellisesti riittävä kansallisen mittanormaalin tarkkuustaso.

10 §

Kansallisen mittanormaallilaboratorion valvonta

Mittatekniikan keskus valvoo nimeämiään kansallisia mittanormaallilaboratorioita.

Mittatekniikan keskuksen on peruutettava tekemänsä nimeämispäätös, jos kansallinen mittanormaallilaboratorio ei täytä 8 §:ssä asetettuja vaatimuksia tai hoida sille tässä laissa säädettyjä tehtäviä.

10 §

Kansallisen mittanormaallilaboratorion valvonta

VTT valvoo nimeämiään kansallisia mittanormaallilaboratorioita.

VTT:n on peruutettava tekemänsä nimeämispäätös, jos kansallinen mittanormaallilaboratorio ei täytä 8 §:ssä asetettuja vaatimuksia tai hoida sille tässä laissa säädettyjä tehtäviä.

11 §

Kansallisen mittanormaallilaboratorion kanssa tehtävä sopimus

Mittatekniikan keskus sopii nimeämänsä kansallisen mittanormaallilaboratorion kanssa tarkemmin sille 9 ja 12 §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamisesta ja mahdollisten kustannusten korvaamisesta. Mittatekniikan keskus sopii kansallisen mittanormaallilaboratorion kanssa myös sen valvonnan toteuttamiseksi tarpeellisista järjestelyistä.

11 §

Kansallisen mittanormaallilaboratorion kanssa tehtävä sopimus

VTT sopii nimeämänsä kansallisen mittanormaallilaboratorion kanssa tarkemmin sille 9 ja 12 §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamisesta ja mahdollisten kustannusten korvaamisesta. VTT sopii kansallisen mittanormaallilaboratorion kanssa myös sen valvonnan toteuttamiseksi tarpeellisista järjestelyistä.

12 §

Kalibrointipalveluiden järjestäminen

Mittatekniikan keskuksen tehtävänä on järjestää tarkkuudeltaan riittävien ja luotettavien kalibrointien saatavuus. Mittatekniikan kes-

12 §

Kalibrointipalveluiden järjestäminen

VTT:n tehtävänä on järjestää tarkkuudeltaan riittävien ja luotettavien kalibrointien saatavuus. VTT järjestää myös kansainväli-

kus järjestää myös kansainvälisesti jäljitettävien kalibrointien saatavuuden silloin, kun kansallista mittanormaalia ei 5 §:n 2 momentin nojalla ole perustettu.

Mittatekniikan keskuksen tehtävänä on lisäksi huolehtia nimeämiään kansallisia mittanormaallilaboratorioita tarvittaessa apunaan käyttäen vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyuden toteamisesta annetun lain (920/2005) nojalla akkreditoitujen kalibrointilaboratorioiden mittanormaalien jäljitettävän kalibroinnin saatavuudesta.

sesti jäljitettävien kalibrointien saatavuuden silloin, kun kansallista mittanormaalia ei 5 §:n 2 momentin nojalla ole perustettu.

VTT:n tehtävänä on lisäksi huolehtia nimeämiään kansallisia mittanormaallilaboratorioita tarvittaessa apunaan käyttäen vaatimustenmukaisuuden arviointipalvelujen pätevyuden toteamisesta annetun lain (920/2005) nojalla akkreditoitujen kalibrointilaboratorioiden mittanormaalien jäljitettävän kalibroinnin saatavuudesta.

13 §

Viralliset kalibrointitodistukset

Mittatekniikan keskus ja kansallinen mittanormaallilaboratorio antavat tekemistään tässä laissa tarkoitetuista mittauslaitteiden kalibroinneista virallisia kalibrointitodistuksia.

13 §

Viralliset kalibrointitodistukset

VTT ja kansallinen mittanormaallilaboratorio antavat tekemistään tässä laissa tarkoitetuista mittauslaitteiden kalibroinneista virallisia kalibrointitodistuksia.

15 §

Tarkemmat säännökset

Mittatekniikan keskukselle tämän lain nojalla kuuluvista tehtävistä säädetään tarkemmin asetuksella.

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

(kumotaan 15 §)

16 §

Määräysten ja ohjeiden antaminen

Kauppa- ja teollisuusministeriö antaa tarvittaessa tarkempia määräyksiä tämän lain nojalla annetun asetuksen soveltamisesta.

Mittatekniikan keskus voi antaa kansallisille mittanormaallilaboratorioille kansallisen mittanormaalijärjestelmän toteuttamista koskevia tarkentavia ohjeita.

(kumotaan 16 §)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki**geenitekniikkalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan geenitekniikkalain (377/1995) 5 §:n 2 momentti ja 6 §:n 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 5 §:n 2 momentti laissa 847/2004 ja 6 §:n 2 momentti laissa 955/2010, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Geenitekniikan lautakunta

Geenitekniikan lautakunta

Lautakunnan jäsenten tulee edustaa ainakin kauppa- ja teollisuusministeriötä, maa- ja metsätalousministeriötä, sosiaali- ja terveysministeriötä sekä ympäristöministeriötä. Lautakunnassa tulee olla myös eettistä asiantuntemusta.

Lautakunnan jäsenten tulee edustaa ainakin työ- ja elinkeinoministeriötä, maa- ja metsätalousministeriötä, sosiaali- ja terveysministeriötä sekä ympäristöministeriötä. Lautakunnassa tulee olla myös eettistä asiantuntemusta.

6 §

6 §

Asiantuntijaviranomaiset ja -laitokset

Asiantuntijaviranomaiset ja -laitokset

Geenitekniikan asiantuntijaviranomaisina ja -laitoksina toimivat omilla toimialoillaan Elintarviketurvallisuusvirasto, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus, Metsäntutkimuslaitos, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Suomen ympäristökeskus, Työterveyslaitos ja Teknologian tutkimuskeskus VTT.

Geenitekniikan asiantuntijaviranomaisina ja -laitoksina toimivat omilla aloillaan Elintarviketurvallisuusvirasto, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus, Metsäntutkimuslaitos, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Suomen ympäristökeskus, Työterveyslaitos ja lisäksi Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20 .